

Josh

Door Frans Busschots

Inlichtingen en opvoeringsvoorwaarden bij Almo

Josh is een toneelstuk in 7 scènes door Frans Busschots

Decor: zetstukken

Personages:

5 Dames + 1 meisje 10 jaar (Eileen)

4 Heren + 1 jongen 10 jaar (Josh)

De jongen en het meisje van 10 jaar kunnen ook ouder zijn maar moeten jong overkomen

Mai: oude grootmoeder

Eileen, 26 j liefde van Josh

Tante Eleanor, zuster van de overleden moeder van Josh, een tang

Twee inspecteurs (Beathag en Iona) kunnen ook door mannen gespeeld worden

Joseph: oude grootvader

Josh: 26 jaar

Oom Jack: de broer van de moeder van Josh, héél vriendelijk, maar je hebt er niets aan

Priester: rustig, bewust van zijn waardigheid.

Donald, schaapsherder

Scène een

Het decor bestaat uit meerdere zetstukken, die een berglandschap voorstellen (een verre berg, een kerkje verscholen tussen bomen en struiken, links en rechts rotsen (schuimrubber of een andere constructie), volgens de mogelijkheden.

Rechts (cour) een open graf waarin men de kist met het lichaam van de moeder heeft gelegd. Rond het open graf ligt wat aarde. Rond en achter het graf staan: grootvader, grootmoeder, (zij zijn geëngageerd), Josh (een beetje afwezig, niet goed begrijpend), oom Jack (met een afwezige glimlach) en tante Eleanor (kijkt verveeld, in afwachting dat het gedaan is) en de priester (zich bewust van de waardigheid van zijn taak). Iedereen kijkt naar de priester.

Priester (kijkt naar de aanwezigen) De mens is van stof en as gemaakt en (kijkt naar de kist) zal tot stof en as terugkeren. Ziedaar het lot van ons allemaal. Vroeg of laat. Jong of oud. Terug stof en as. Gewoon. En God zorgt er voor dat er steeds stof en as beschikbaar is om nieuwe mensen enkele decennia hier op aarde te laten rondlopen. Om gedurende die tijd goede werken te sprokkelen en zich een eeuwigheid hemelleven te verwerven. Het ga je goed, Mary! Wij zullen voor Josh zorgen. (maakt kruisteken en wil weggaan)

Jack (vlug naar priester toe) Wat moet er nu met onze kleine Josh gebeuren? God zal dat ventje geen boterham geven.

Priester God geeft alles wat Josh nodig heeft.

Jack Als het zo zit dan moet Hij zich niet inhouden. Brood met vliegen, als het kan. En ik zal de overschot wel wegwerken. Ik ben bereid om me op te offeren. (kijkt vragend naar de priester)

Priester Je moet met God niet spotten, mijnheer. God laat dat niet toe.

Jack Dat is nu het minste van mijn gedachten Eerwaarde Heer Pastoor. Maar dat boterhammetje, daar reken ik op.

Priester Probeer eerst je gediensig te maken bij God en de mensen. Hij zal dan wel zorgen voor je boterhammetje met vliegen. Vergeet niet regelmatig te bidden, waarde heer! (en de pastoor treedt vlug af, rechts vooraan)

Jack (kijkt met een beetje spot in de ogen, de pastoor na.) Wel heb je van je leven! (houdt zijn handen open en kijkt naar omhoog) Het zou erg zijn indien die boterhammen naar beneden vallen en ik had mijn handen niet open. (na een korte tijd doet hij zijn handen weg) Pech, vind ik. (zet zich op rotsblokje naast de kist)

Eleanor (kijkt naar de anderen) En wie gaat er nu voor die kleine (wijst naar Josh) zorgen? (niemand antwoordt) Eten, kleding, school, dokter en wat nog allemaal. Wie? Toegegeven ons Mary was de slimste niet. Wie maakt er nog op die leeftijd een kleine snotneus? Ne mens kan toch profiteren van de genoegens van het leven, zonder een kleine snotneus op de wereld te zetten. Stof en as zei de pastoor, maar het hoeft niet.
(ze ziet een plooibaar stoeltje staan –tegen de achterwand en neemt het. Ze zet zich neer en kijkt uitdagend naar de anderen) Als er iemand meer versleten is dan ik, dan mag die op mijne stoel gaan zitten! Niemand, hé? Zo is het ook voor de verzorgers voor Josh. Niemand wil voor die habbekrats zorgen. Of wel? Zijn jullie dan geen familie van dat hoopje mens? Ons Mary is overleden en Henk was een reiziger. Altijd op reis. En tijdens zijn laatste reis, jaren geleden, is hij in een meer gereden. Eentje met veel water. Met zijn nieuwe auto. Dood. Hij zat nog in zijn auto. Met een lachend gezicht. Begot. Dat had toch anders gekund?

Jack (naar voren, richting Eleanor) Ja, dat is waar. Lachend sterven terwijl je verzuipt, is niet aangenaam.

Eleanor Dan klopt het toch wat ik zeg, niet?

Jack lacht.

Jack Al wat jij zegt klopt, duurzame zus Eleanor. Zo een lachend gezicht als je doodgaat is niet realistisch.

Eleanor Zeker.

Jack Een uitgestreken gezicht, waarop je kunt zien dat die persoon dood is, lijkt mij beter. Meer hoeft het niet te zijn. Hoefde het niet te zijn.

Eleanor Zeker.

Jack Helemaal uitgestreken moest nu ook weer niet. Gewoon op jouw voorkant lijken was al genoeg.

Eleanor (recht, wil met stoeltje naar Jack slaan) Zelfs in het bijzijn van mijn lieve overleden zus Mary mag je niet zeggen wat je wilt, Jack.

Jack Als je...als je met die stoel echt wil slaan dan kun je er nooit meer opzitten, lieve zus. En in een gedachtewisseling standpunten innemen mag toch?

Eleanor (denkt na, praat wat binnensmonds en zet zich) Daarmee is het probleem niet opgelost.

Joseph Ik dacht daarnet dat er een vlucht zwarte raven over het kerkhof vlogen. Hebben jullie ook dat gevoel gehad?

Eleanor Ik moet van vogels niets hebben. Alles wat ik lekker vind in mijn tuin, komen die schurken opeten.

- Mai Komaan, zeg! Henk is er niet meer en ons Mary ook niet. Het waren lieve ouders voor Josh. Maar het ventje staat er alleen voor. Wij moeten nu een oplossing zoeken. De beste oplossing die er bestaat. Ik heb vroeger niet mogen studeren, ik kan ter nauwer nood lezen rekenen en schrijven. Henk heeft mij eens gezegd dat Josh zijn oogappel was.
- Eleanor En dan verzuipt die kerel gewoon in een meer waar iedereen voorbij rijdt. Zéér plichtsbewust!
- Mai Henk wilde dat zijn zoon alle kansen kreeg om gelukkig te zijn. Alle kansen.
- Eleanor Dan had hij de brei toch anders moeten aanleggen. Een spaarboekje. Zorgen dat er wat middelen waren. In een goeide wijk gaan wonen. Zorgen voor echte vrienden en met aanzien, ...
- Mai Mary heeft de gespaarde centen moeten opgebruiken. Maar borstkanker is ongenadig. Eerst genezen en dan hervallen en dan, ...
- Eleanor Ja, een beetje chance moet je wel hebben in het leven. Maar zelfs zonder dat klein beetje chance moet het ook lukken. Mijne man, die stevig in de bouw zit, appartementen tegenwoordig, zegt altijd dat je geluk een handje moet helpen. (lacht) Tegenwoordig zegt hij dat je geluk met een truweel mortel moet helpen. Ik was gisteren ook verwonderd over hoeveel je met een truweel mortel kunt doen.
- Mai Er is geen geld over. Ik heb zelfs voor deze begrafenis moeten vooruitbetalen. Maar ik vraag niets terug. Jullie hebben het allemaal moeilijk in het leven en laat dit een voorzetje van ons, van Joseph en mij, zijn.
- Eleanor Als je zo lang moogt leven als jullie en dan zo goedkoop kunt leven, dan moet je wel wat armslag hebben. Wij hebben onze verplichtingen, onze leefgewoonte. Anders gaan leven kan niet want dan val je uit de boot. Je hoort erbij of niet. En wie een blok appartementen laat afwerken, moet tot het systeem behoren. Vertrouwen, zie je!
- Mai (vertrouwelijk tot Eleanor) Jij zou goed voor Josh kunnen zorgen. Het ziet er een pienter kereltje uit. Je zult er geen last van hebben. Hij heeft de aard naar ons Mary: zacht en werklustig en leergierig.
- Eleanor Alf zou het niet willen. Hij zou het versterven als er hier of daar wat lawaai gemaakt werd in ons huis. Dat is trouwens ook de reden waarom ons dochter, ons Ellen, naar de kostschool moest en nu naar de unief is. Onze Alf kan geen geluid verdragen. Oh, nee! Ik heb zelfs dubbel glas laten plaatsen tussen de keuken en Alfs bureau. Absolute stilte. Hij moet kunnen nadenken. Hij is een denker!
- Mai (een beetje kwaad) Als jij niet voor Josh wilt zorgen, wie dan wel? Komaan zeg! Streken verkopen dat kan je, maar voor je familie zorgen, je plicht doen, dan kan niet. Wat ben jij voor iemand? 50 euro storten voor een goed werk

ergens in Afrika, en zeker als iedereen het te weten komt, kan, maar voor je neefje zorgen? Neen.

Josh is een beetje in de richting van Eleanor gegaan. Kijkt naar het graf, kijkt naar Eleanor. Jack kijkt geamuseerd naar Eleanor.

Eleanor (gemaakt vertrouwelijk, tot Mai) Weet je waarom men héél lang geleden de weeshuizen heeft uitgevonden? Neen? Om weeskinderen, kinderen die ten onrechte uit stof en as gemaakt zijn, om kinderen zonder normen en waarden proberen te overleven, te normaliseren. Aanvaardbare levensvormen voor iedereen aankweken. Weeshuizen zijn kweekscholen van een zekere elite. Josh heeft de juiste attitude voor een weeshuis. Alf zal zeker wel voor een gedeelte de kosten betalen. Als anderen, (kijkt rond, wijst met hand) hier aanwezig, ook iets willen doen. Wij samen, als een grote familie, zie je...

Josh (kort, maar krachtig) Ik wil naar geen weeshuis! Neen. (Hij draait zich om, verwijderd zich van de anderen. Kijkt van op afstand naar "zijn familie")

Mai naar Josh toe, wil hem troosten, maar hij wijst grootmoeder af. Gaat een paar passen verder staan. Nukkig.

Jack (midden de belangstelling) Het is toch eenvoudig. Josh blijft bij mij thuis,...

Eleanor Ja, dit is een mogelijkheid.

Jack ...Bij mijn zus (breed uitgesmeerd) Eleanor, een beetje langer omdat die daardoor een spontaan goed werk kan doen. En tijdens de schoolvakanties en andere verloren momenten, kan Josh bij mijn ouders blijven. Mijn opa zal met hart en ziel Josh leren vissen, in zijn blootje zwemmen en nog van die nuttige dingen. (kijkt naar anderen) Dat er in mijn kopeke zoveel gezond verstand kan zitten, wonderbaar, niet? Wat denk je, zus?

Josh (naar de familie toe) Zodra ik afscheid genomen heb van mijn mama, trek ik er uit. De wijde wereld in. Bij zo'n familie wil ik niet blijven.

Eleanor Voilà! Probleem opgelost.

Josh Was mijn mama rijk gestorven dan hadden jullie gevochten om mijn voogdij. Geld is toch beter dan een dessertje na het eten. Geld blijft zijn kleur houden.

Priester (op, kijkt met welwillendheid naar de aanwezigen) En lieve familie, vrienden van Mary, zijn jullie er uitgekomen? Ja, Mary verdient dat. Ze hielp altijd in de school en de parochie. Ik zie dat jullie de edelmoedigheid van Mary in jullie dragen. Josh zal een ideale thuis krijgen. Misschien zo een beetje hier en dan daar en zo opgroeien en volwassen worden. Maar vooral stevig studeren, Josh!

Joseph We komen er wel uit, eerwaarde. Alleen komt het een beetje plots aan. We wisten wel dat Mary ongeneeslijk ziek was en dat het maar een tijdje meer zou duren, maar zo vlug, was wel wat plots.

Priester (met gieter in de hand, naar Josh toe, streelt hem) Josh mag gerust in ons parochiaal weeshuis komen wonen. Maar, hoe goed wij ook onze best doen, er gaat niets boven de nestwarmte van een goede familie. Toch zou ik hem persoonlijk willen opvolgen, al was het maar omdat ik Mary zo goed kende en waardeerde.

Eleanor (recht, kijkt op uurwerk) Al zo laat? Wij moeten deze avond nog naar een vernissage en ik weet nog niet wat aantrekken. (ze draait zich om) Ja, jullie komen er wel uit. Dat voel ik zo. In ieder geval: laat me weten wat de oplossing is. Ik heb veel belangstelling. Daarvoor zijn we toch familie, niet? (brede glimlach, vlug af, naar links vooraan)

Jack Het zou wel eens jouw weeshuis kunnen worden, eerwaarde. Of bij tante Eleanor.

Priester (bezorgd) Doe dat niet. Eleanor is er de vrouw niet voor. Bij zo iemand zou ik niet graag blijven. Daarbij: ze kan niet goed koken. Zij leeft bij de gratie van haar man. Zij geniet van zijn roem. En centen, natuurlijk. Niet mijn genre. (kijkt naar Jack) En jij, jongeman? Jij woont toch in de Stationsstraat, niet? Jij hebt toch nog altijd 4 paarden en 1 ezel? In het slechtste geval: een ezel weg en Josh heeft meteen ruimte genoeg.

Jack Zoveel eet een ezel niet, eerwaarde. Een beetje gras en nog wat graan, zie je...

Priester (zwaait met gieter) Ik moet nog wat bloemen gieten. Misschien tot straks, of de volgende keer. (af naar links achter)

Jack En bij wie zou jij graag wonen, jongen?

Josh (na een tijdje) Bij jou. Maar er is een maar. Jouw vrouw draagt te korte rokjes. Ze doet alsof ze maar 20 is. Ze is alleen met zichzelf bezig. Ze heeft geen tijd voor mij. Ik wil vriendschap die warmte uitstraalt.

Joseph En waar zou je dan wel graag willen wonen, Josh?

Josh Misschien in dat weeshuis van de priester. Maar het liefst van alles...(kijkt rond, loopt naar Mai toe en omhelst haar) Het liefst van alles bij... jou oma! Bij oma's is het altijd goed.

Joseph Hela, manneke! En ik dan?

Josh (omhelst nu ook Joseph.) Jij bent mijn liefste opa. (omhelst nu Mai en Joseph samen) Mijn lieve oma en opa.

Jack Dat is dan een meevaller. Je had ook bij ons kunnen komen wonen, Josh. Jij lijkt mij een toffe kerel.

Mai In ons dorpje is geen school meer. Alleen een kleuterschool. Voor de lagere school moet Josh naar een dorp wel 5 km ver. Als het niet regent en er geen wind is, dan rijden er autobussen.

Josh Te voet of met de fiets, oma!

Mai En voor de middelbare school is het wel 10 km ver.

Josh Tegen die tijd weet ik hoe ik op die pedalen moet trappen. Mijn mama heeft mij geleerd dat wilskracht belangrijk is. Ik zal iedere rit op leven en dood rijden, oma.

Mai En nog later zal je in de stad moeten blijven slapen.

Josh Tegen die tijd heeft men zeker de regenvaste busverbinding uitgevonden. (even is het stil) En oma? En opa? Willen jullie mij als huisgenote?

Mai Misschien wel. Als kok. Als man van de afwas. Als hovenier. Als ...je zegt het maar.

Josh Alles. Alles. Alles wat jullie willen (omhelst beiden). En ik zal iedere avond een liedje zingen zodat jullie zachtjes kunnen inslapen en dromen van al het mooie dat nog komen moet.

Jack Wel, dan is alles geregeld. Eleanor zal blij zijn. Zij voelde zich helemaal niet op haar gemak.

Mai En jij, Jack? Voor jou is het een groot feest, vermoed ik. Jouw bloempot met lange stengels...

Jack (maakt zich klaar om weg te gaan, groet met de hand naar iedereen). Hopelijk zien we mekaar nog eens. En het moet niet te lang duren. (tot Josh) En maak er iets moois van, jongeman!

Josh Met mijn verjaardag wil ik wel een mooi geschenk. Als bewijs dat je nog familie van mij bent. Want dit is dan het enige, vermoed ik. 1 november oom Jack. En zeg tegen tante Eleanor dat ze zich voor de rest niet druk hoeft te maken. Gewoon een cadeautje totdat ik 12 word. En dan niets meer. Als ze zich geroepen voelt zich als familie te uiten dan mag ze wel een rooksignaal sturen.

Jack Tot ziens dan maar! (hand omhoog, af rechts vooraan)

Joseph Het wordt al laat. Gaan we dan maar? De gemeenteman zal het graf wel toedoen.

Josh Ik wil alleen afscheid nemen van mijn mama.

Mai (wijst met hand) Wij wachten op de hoek van de straat, tegenover de bakker. (vooraan links af)

Josh neemt in iedere had zand (aarde) en tekent duidelijk het woord MAMA. Dan knielt hij en maakt een kruisteken.

Verlichting langzaam naar af. Tot slot een lange schaduw van Josh over het graf, ten teken dat hij voor zijn mama zal zorgen.

Einde scène een.

Scène twee

Decor: zetstukken. Achteraan midden: een eenvoudig Schots huisje tegen een berghelling.
Rechts: een berglandschap. Vooraan enkele rotsblokken (volgens aanvoelen van de regisseur)

Van links midden komt Josh op (met rugzak op rug en gitaar), moe, zet zich, wil uitrusten .
Terug recht. Kijkt naar de plaats van waar hij komt. Maakt een paar bewegingen om te ont stressen, lacht.

Josh De oudjes. (lacht) Ze zullen niet kunnen volgen. Of zouden ze opzettelijk wat trager gestapt hebben. Om eens wat alleen te zijn. Hand in hand om wat te kunnen vrijen. (lacht) Vrijen? En waarom niet. Maar wat betekent dat als je zo oud bent. Of toch. Gewoon mekaars handje vasthouden, en waarom niet?

Josh (zet zich, kijkt naar beneden, kijkt naar rechts) En hier ben ik dan. Van Edinburgh naar de Highlands. (wandelt naar rechts –cour) Was mijn mama maar blijven leven. En papa. Papa was een bovenste beste kerel, al heb ik hem maar enkele jaren gekend. Mama was vol lof over hem. Alleen: het schijnt dat hij te veel dronk. Whisky. Maar toen had ik een thuis. Ik was gelukkig en soms gingen we op zondag naar de plantentuin van Edinburgh. Het was alsof ik met de planten en oude bomen kon praten. En van de plantentuin kon ik in de verte het grote kasteel van Edinburgh zien. En dan een grote cola drinken in de cafetaria, waar het altijd lekker warm was.

En nu zit ik hier. Alleen. Ja, met mijn grootouders, maar dat zijn oude mensen. Daarbij: ik heb hun maar enkele keren ontmoet. Ik weet niet wie ze zijn. Wat heb ik er aan? En waar zal ik naar school kunnen gaan?
Grootmoeder Mai, die houdt van mij, dat zie ik zo. Maar Joseph, ik weet het niet. Ik weet niet hoe ik die moet aanpakken. Hij is wel de papa van mijn overleden mama. Het zal wel meevallen. Het belangrijkste is dat ik zal kunnen studeren. (neemt dik oud boek uit zijn rugzak.) Iedere dag een beetje en eens ik dit boek van buiten ken, houdt men mij niet meer tegen. (wijst naar links midden) In het dorpschooltje zal wel niet veel verstand te rapen vallen, maar ik laat het daar niet bij zitten. (zet zich, leest in boek, kijkt rond) Anders: het is hier wel mooi. Ja, daar heb ik niet veel aan, al is het toch prettig.

Donald (een vriendelijke schaapherder van rechts vooraan op, kijkt naar Josh, schudt het hoofd) Hela!

Josh (leest verder)

Donald Hèlà! Verloren gelopen?

Josh Eu...neen, meneer. Ik lees in mijn boek.

Donald (nadert tot op enkele passen, blijft dan staan) Je hebt een goede keuze gemaakt.

Josh Wat?

Donald (lacht) Een boek, nog tot daar toe. Een krant dat zou niet kunnen.

Donald Een krant, ze komt maar om de twee dagen of als het wat meezit ja, iedere dag. Maar dan moet wind en regen uit de goede richting komen. (lacht) En in de bergen komt de post maar enkele keren per week. Of ene keer. Dat heeft ook een beetje te maken met de goesting van de postbode. De oude doet het nog goed. Hij is verliefd geworden, dat zeggen de mensen toch, op de schilderes die (wijst naar rechts vooraan) wat verder is komen wonen. Tja, verliefd, ja, maar dat zegt jou niet veel, vermoed ik.

Josh Toch wel. Wij hebben in de school in Edinburgh er van alles van geleerd. Zelfs van seks, zie je...

Donald Zelfs voor een kus van dat madammeke zou hij twee keer rond de top van de Ben Mevis lopen, zegt men.

Josh 'T is te zien vanwaar de top begint te tellen.

Donald Van mij mag hij het ook traag doen. Voor mij moet hij toch geen post brengen. Niemand kent mijn naam of adres. Mijn baas zie ik enkele keren per jaar.

Josh Meer moet dat niet zijn, denk ik.

Donald Ho, man. Het schijnt dat ik een klein zwart kastje ga krijgen. Een GSM noemt men dat. Op ieder moment van de dag en zelfs nacht, kan mijn baas me dan oproepen. En als ik zou ziek worden, dan kan de dokter komen. Alleen, ik moet dat kastje regelmatig opladen, ja zo noemt men dat. Opladen. Daar zit een batterijtje in en de generator, dat ding dat elektriciteit maakt voor speciale momenten, zal alles moeten regelen. Maar ik moet nog eens diep nadenken. Ik heb die job jaren geleden aangenomen omdat ik van schapen hou. Van zwarte kastjes hou ik helemaal niet.

Josh Ik heb al een GSM gezien. Dat is niets voor jou.

Donald Dat dacht ik al. Het schijnt dat er veel knopjes op staan.

Josh En dat zo een ding redelijk vlug kan kapot gaan. Je kunt dat misschien in de hand werken. Als het jouw rust kan geven.

Donald We zien wel.

Josh Als je gelukkiger bent met een kapot toestel, dan moet het maar kapot gaan, peis ik.

Donald (kijkt naar de gitaar, betast de zak) Goed spul. Dat is een gitaar zeker? Eentje met zes snaren?

Josh Een gewone gitaar. Ja, zes snaren.

Donald En kun je mij eens een liedje spelen. Zo iets dat mijn zorgen kan doen vergeten, en tegen dat ik nog eens zorgen krijg. Kan dat?

Josh (aarzelt even, hij weet niet goed wat antwoorden) Het zou kunnen, maar nu nog niet. Ik kan alleen maar enkele akkoorden spelen. Ik leer alles op mijn eigen en dan gaat dat zo vlug niet.

Donald Ja, ... dat is wel een ontgoocheling. Ik had gehoopt...

Josh Het spijt me. Echt, het spijt me. (denkt na) Weet je wat? Als je na enkele weken terug langs komt, dan zal ik al wat meer kunnen. Ik speel een speciaal schapenlied. Mijn mama zong dat héél mooi. Voor jou zal ik dat leren!

Donald Het mag over de liefde gaan ook. De echte liefde dan. En in dat lied mag gekust worden.

Josh En waarom niet? Beloofd.

Donald (bekijkt Josh aandachtig, korte pauze) Je lijkt mij op iemand die ik vroeger gekend heb. Heb je hier geen familie? (wijst naar de wijde omgeving)

Josh Ik zou niet weten wie je bedoelt . Neen. Echt.

Donald Jack. Jack. Kan dat? Lang geleden. Hij zou je vader kunnen zijn.

Josh Jack? Hoe zag hij er uit? Lijk ik daarop? Een plezante kerel?

Donald Lach eens! (Josh maakt een vrolijk gezicht) Misschien heb ik me toch vergist. Neem me niet kwalijk. Je lacht niet spontaan genoeg. (een paar passen naar links achter) Ik moet naar het dorp. Gewoonlijk neem ik de korte weg.

Josh Ja?

Donald Maar als ik terugkom naar mijn hutje, dan neem ik de langzame weg. Whisky verdraagt geen grote schokken, als je begrijpt wat ik bedoel.

Josh (kijkt op van zijn boek) Ik zal proberen te begrijpen. (leest verder, Donald achter links af)

Joseph (op, moe.) Halo, Josh! (kijkt rond, zet zich naast Josh op rotsblok.) In het slechtste geval: kan men moe worden van dit wegje. Niet dat het erg is, dat beetje bergop, maar men zou dat alle dagen moeten doen, vind ik.

Josh Het valt nog wel mee. Je moet alleen voetje voor voetje zetten en niet te vlug. En je eigen tempo aanhouden. Niet naar boven kijken en niet te vlug rusten, want dan ben je moe voordat je voeten pijn doen.

Joseph Als men wat ouder wordt dan doen de schoenen vlug pijn.

Josh Het is hier mooi.

- Joseph Ja, en alle dagen anders. Vooral de herfst is prachtig. Al die kleurschakeringen van de heide en de struiken. Goed rondkijken en de zonnestralen de heide laten kleuren en dan je ogen toedoen.
- Josh Waar is oma?
- Joseph Die komt nog. Zij geniet graag van haar eigen tempo. Ik voel nog wat van dat vuur van vroeger. We hebben ook met de hoofdonderwijzer gepraat. Eventueel kon je een jaartje overslaan, vond hij. Dan kon je je wat gemakkelijker aanpassen aan de streek. Je zult dat dan volgend jaar wel inhalen. Je bekijkt het maar. Hier in de bergen leeft iedereen zo wat op zijn eigen tempo.
- Josh Mijn tempo? Ik wil zo vlug zoveel mogelijk studeren. Ik wil voor ingenieur studeren. Of dokter. Men gebruikt de natuur, maar niemand wil de natuur bewaren, verbeteren. Ik wil de natuur bewaren, een tweede kans geven. Niet afbreken, maar opbouwen.
- Joseph (lacht) Je legt de lat wel héél hoog. Ingenieur En dan nog maar niet de eerste de beste ingenieur.
- Josh Mijn mama wilde ook ingenieur worden. Maar het heeft niet mogen zijn. Er was geen geld. En het schijnt dat ze van jou, toen ze jong was, niet mocht studeren. Vrouwen moeten handig zijn. En gediensig. Maar mijn mama wilde studeren. Ze wilde iets doen voor de mensen. Voor de mensen van de streek hier.
- Joseph Voor haar clan?
- Josh (heftig) Neen, voor alle clans. De tijd van de clans is al meer dan tweehonderd jaar voorbij.
- Joseph Maar die strijd leeft nog.
- Josh Mama wilde dat men kon studeren en dat vriendschap zou kunnen openbloeien. Mensen moeten van mekaar kunnen houden. Misschien moet men dat aanleren. De tijd van de clans...
- Joseph Ik wil je nog eens verduidelijken, Josh: ik was er niet tegen dat je mama zou studeren.
- Josh Natuurlijk dat dat centen koste, maar jij kon daar toch wat aan doen? Het schijnt dat jij als schapenverkoper zeer succesvol was. Maar dat jij te veel met whisky bezig was.
- Joseph (lacht, zet zich) Achteraf kan men veel zeggen. En misschien heeft men wel gelijk. Jouw moeder was een strever, Josh. Zij legde de lat wat hoog, zeker voor iemand die in de Highlands woont. En dan nog een vrouw! Glasgouw, Edinburgh, ja...

Josh Ik heb mijn mama beloofd dat ik haar dromen zal waarmaken. En daar is maar een plan voor dat goed is: studeren en nog eens studeren.

Joseph Ik zie dat je haar boek al bestudeert.

Josh Ik bestudeer wat in het boek staat. Ik lees niet, ik vergelijk, ik plan.

Joseph (lacht) Omdat je haar boek met jeugdromen kunt lezen, mag je maar niet denken dat alles kan. Ons Mary las ook regelmatig in haar boek. We zullen zien als je de dorpschool uit doet. Alleen indien je uitstekend, uitstekend bent, mag je al een klein plannetje maken. En dan nog!

Josh Ik wil gewoon mijn droom bereiken.

Joseph Ja, maar je moet ook een beetje realistisch zijn. Wie zal dat betalen, die universiteit? Ik heb maar een klein pensioentje als arbeider van de gemeente. En meer is er niet.

Josh Je maakt toch je eigen drank, ...opa.

Joseph Ja?

Josh Ik rook al meteen dat het geen parfum was. De reuk van whisky heb ik lang geleden leren kennen. Jammer genoeg.

Joseph Ja? Dat is nu het eerste wat ik er van hoor. Heel de lucht ruikt hier naar whisky. Dat went nog wel. En als de lucht van de eilandjes aan Fort William komt, zitten we meteen in de gezellige sfeer.

Josh Maar als je er niet uit kunt praten, dan heb je problemen.

Joseph Laten we over iets anders praten. Je zou bij de ploeg van Fort William kunnen gaan spelen. Voetbal. Je kunt meteen wat bijverdienen.

Josh Eerst wil ik wat kind zijn. Gewoon.

Joseph Ik dacht dat je graag voor jongvolwassenen speelde. Studeren, universiteit enz.

Josh Ook, en waarom niet. Maar alles op zijn tijd. Jij hebt mij toch beloofd dat je mij zou leren vissen met mijn handen?

Joseph Ja. Zeker. Maar dan moeten er eerst vissen zitten te wachten om gepakt te worden. Neen, zo eenvoudig is het wel niet. En er is meer dan uit de schaduw blijven met je handen.

Josh Het zal me wel lukken, ...opa. En de school ook. (legt boek weg) En wanneer begint de school?

Joseph De school? De hoofdonderwijzer meent dat je best enkele maanden probeert bij te benen, hier thuis wat studeren. En dan volle gas er tegenaan. Tenzij je een vrij leventje dan zo gewoon bent dat je altijd bij mij wilt blijven.

Josh Moet ik dan niet naar de school? En waarmee vul je dan je dag?

Joseph Heel eenvoudig. Dinsdag en donderdag zijn we samen actief in de grot. Van water maak ik iets anders, klaar? Twee dagen vissen en een dag op bezoek bij vrienden. En dan, ...wat blijft er nog over?

Josh Heerlijk. Wat een leven, opa!

Joseph Het bevalt je, niet? Je wordt nog een echte levensgenieter. En meer moet dat niet zijn!

Josh Opa, vermits dit schooljaar al bijna voorbij is, zullen we maar na de grote vakantie er tegen aan gaan.

Joseph Tenzij je goesting dan al over is. Niets moet, Josh!

Josh Opa, ik word ingenieur. Of dokter. Geen probleem. En vissen vangen met de blote hand, dat zal ik ook vlug onder de knie hebben. Weet je wat mijn mama altijd zei? Waar een wil is, is een weg.

Joseph Ja, maar hier zijn de wegen smal en kronkelig, Josh.

Josh Ik maak ze recht, opa! Ik maak ze recht. (maakt handgebaar)

Mai (op, moe. Kijkt naar Josh) Ga je voor wegenbouwer studeren?

Josh Ik word ingenieur, oma.

Mai Ja, dat wilde je mama ook, jongen.

Josh En waarom lukte dat niet?

Mai Dat weet ik niet meer, jongen. Het is ook zolang geleden.

Josh Neen, oma. Het is maar als van gisteren geleden. En bij mij zal het altijd als maar van gisteren gebeurd zijn. Maar mij zal het zeker lukken, oma! Dat beloof ik je!

Mai En wat zouden de wegenbouwers denken van een lekker kommetje soep? Er is er nog van gisteren. Met tomaten, met balletjes, met ...

Joseph Zal ik je gitaar dragen?

Josh Mijn mama zei altijd dat een vakman zijn eigen gereedschap moest dragen. En die gitaar is meer dan mijn gereedschap. Het is mijn eigen ziel omringd door 6

snaren. (steekt boek in rugzak. Rugzak en gitaar over de schouder.) Ik volg je oma.

Hier heeft Josh al duidelijk keuze gemaakt: met oma ja, maar niet met opa. En ook oma voelt hier sympathie voor Josh.

Mai (na enkele passen, oma loopt voorop, draait ze zich om) Je lijkt veel op ons Mary, kereltje. Weet je: wij zullen er voor zorgen dat je je thuis voelt, hier.

Josh Ik heb mijn dromen, oma. En daar doe ik niets af. Ik geloof dat jij en opa mij echt kunnen helpen. Maar, en het spijt me, oma: met of zonder om het even wie moet ik mijn dromen waar maken. Ik doe het voor mezelf, maar ook voor mijn mama die te vroeg overleden is.

Mai (omhelst Josh) Wij zullen je helpen, kereltje! Wij!

Ze stappen met drieën naar de woning. Oma en Josh en opa even achterop.
Verlichting langzaam uit.

Einde scène twee

Scène drie

Even na de middag. Enkele weken later.

Zelfde decor als scène twee. Twee strandstoelen staan voor de deur. Joseph ligt in een strandzetel en geniet van zijn middagslaap.

Josh zit vooraan, naast de weg op een rotsblok. Kijkt naar het dal (zaal).

Plots voelt hij een steen in zijn nek. Kwaad kijkt hij rond.

Eileen (op rechts vooraan, blijft staan) Roos?

Josh Gij?

Eileen Roos? Tegenwoordig heb ik meer succes dan vroeger. (naar Josh toe) Deed het pijn? (Josh trekt een pijnlijk gezicht) Ja, als het deugd deed dan had je het ook, niet?

Josh Jij bent getikt zeker?

Eileen Er was niets anders beschikbaar. Had er nu een boompje gestaan, ja dan had ik een keuze kunnen maken. Maar nu...

Josh Heb jij nog nooit een pak rammel gekregen op een donderdag na de middag?

Eileen (Nadenkend) Neen. Wel op een maandagnamiddag.

Josh Wel, je zou nu, aanstonds een pak rammel kunnen krijgen.

Eileen (naar Josh toe) Komaan zeg. Toch niet voor zo een klein steentje. Je moet wat meer verdraagzaam zijn. Alle mensen zijn broeders.

Josh Zal ik je eens een kassei naar je hoofd zwieren?

Eileen Ben jij zot? Nu?

Josh Dat is nu straf. Mijne nek bijna in een keer over en ik mag nog geen steentje terug werpen.

Eileen Jawel, zotteke. Maar niet nu. Mijn mama heeft daarnet mijn haren gedaan. Alles een beetje in de juiste plooi. Ik wil soms ook eens mooi zijn.

Josh Dan heb je nog een steentje te goed van mij.

Eileen Als het eens regent of zo. Maar nu (wrijft over haar hoofd), ben ik niet mooi?

Josh Laat me eens goed kijken. (draait rond Eileen, kijkt aandachtig) Vind je het zelf mooi?

Eileen Ja. Héél mooi!

Josh Dan zal het wel mooi zijn.

Eileen Jij zult later geen lief kunnen krijgen. Jij mist iets wat vrouwen absoluut belangrijk vinden. En dan die onverdraagzaamheid. Ruzie maken om een klein steentje dat even in de buurt van je nek vloog. (naar Josh toe) Luister, jonge man, jij moet nog een hele weg afleggen alvorens je volwassen bent, al twijfel ik eraan of je dat ooit wordt.

Josh Er zijn gevoelige meisjes genoeg die graag een mooie man willen kussen. En die geen kasseien laten rond slingeren. Ik voel veel verliefde meisjes naar mij kijken, als ik in het dorp kom.

Eileen Maar hier ben ik moeders mooiste. Je hebt nog een klein steentje te goed, sukkelaar. Het lijkt mij dat je hals steentjes aantrekt. En waarom niet? Daag! (af)

Mai komt op van rechts achter. Ze ziet Eileen nog heel eventjes. Kijkt naar Joseph, schudt het hoofd. Naar Josh toe.

Mai Een vriendelijk dingeske, niet?

Josh Maar gevaarlijk. Ze werpt met stenen.

Mai Haar papa doet mee aan scottisch games. Hij werpt met boomstammen van wel 5 meter.

Josh Ik begrijp het. Men moet met iets beginnen.

Mai (lacht) Zeker.

Josh Eigenlijk heb ik nog geluk gehad dat ze nog maar in het begin van haar training is.

Mai Ik heb vroeger ook met stenen gegooid. Sommige meisjes kun je op bepaalde momenten niet van de jongens onderscheiden. Ik was zelfs goed in boomstammen. Jouw opa was er tegen. Hij vond dat door die krachtinspanningen de vrouwelijke vormen verdwenen. En dan ben ik plots gestopt.

Josh Opa was bang dat hij vroeg of laat zo een klein boompje zou tegen komen, half weg de grond.

Mai (geeft Josh een duwtje) Hoe was het met de vissen?

Josh Twee, oma. Tegenwoordig zijn het de dikste die zich graag laten vangen. Raar, hé?

Mai Ze zullen weten dat mijn pan zacht aan voelt. En het een heerlijk gevoel geeft daarin gebakken te worden. Ik heb ze zien liggen. Kanjers.

Josh Kanjers. En toch zou ik ze alle twee kunnen opeten. Maar dan hebben jullie niets meer.

Mai Je bent op je grootste eet. Groeien en je verstand gebruiken. En wat heb je nog gedaan vandaag?

Josh Water gehaald. Opa heeft weer een brouwsel klaarstaan. Hij is de hele dag in de weer geweest.

Mai Ja, hij is een artiest. Hij kan de hele dag werken en toch niets gedaan hebben.

Josh Neen, hij heeft echt gewerkt.

Mai Het is niet omdat je broekspijpen bewegen dat je ook effectief arbeid verricht. Zou je niet liever naar de school gaan in plaats van hier wat klusjes te doen. Op jouw leeftijd hoor je in de school te zitten.

Josh Ik studeer toch in het boek der dromen van mijn mama?

Mai De school is nog wat anders.

Josh Dat komt nog. Na de grote vakantie vlieg ik er in.

Mai Ik dacht al dat je je dromen uitgedroomd had. Verdomme, Josh, laat je niet gaan. Jij bent mijn oogappel. Voor jou wil ik nog enkele jaren langer blijven leven. Voor jou wil ik alles doen wat mogelijk is.

Josh Dat weet ik, oma. Maar over mij hoef je je geen zorgen te maken. Jouw dochter Mary, mijn overleden mama, leeft in mij voort. Als ik in haar boek blader of iets opschrijf, is het alsof ze mijn pen vasthoudt en me toelacht.

Mai (geeft Josh een vlugge zoen) Goed, jongen! (gaat halverwege het huis en de weg staan, handen aan de mond, roept) Joseph, Joseph! (geen beweging. Mai met handen aan de mond, bootst politiesirene na)

Joseph (recht, verdwaasd) Wat? Wat is er?

Mai Politie. Heb jij zo een ongerust geweten?

Joseph Neen. Geschrokken. Gewoon geschrokken.

Mai Wel raar dat ik van zoiets niet schrik.

Joseph Schrik jij wel van iets anders?

Mai Soms. Héél soms. Als je niets te verbergen hebt.

Joseph Politie? (lacht) De politie van het dorp zijn mijn vrienden.

Mai Ook drinkebroers, wil je zeggen?

Joseph Ze weten van voor dat ze ook van achteren leven. Gezond. Een goed glaasje is ideaal voor de lever. Anders verroest die misschien.

Mai Je dacht misschien dat het politie van de stad was? Ik vermoed dat die vroeg of laat eens langs komen.

Joseph Die van de stad, dat zijn verloren kosten. Dat is iets helemaal anders. Het is alleen bij mooi weer: rustige zon, geen wind of regen, dat die buiten komen. Ze maken een ritje tot aan de waterval, kijken wat naar de vissen, eten hun boterhammetjes op en rijden terug naar het dorp. Om bij Anja, die Spaanse, iets te drinken. En als ze bij slecht weer ook eens buitenkomen, dan moeten zij kunnen schrijven. En ze vinden altijd wel wat. En gewoonlijk is het al laat wanneer ze in de stad toekomen. Na een lange en vermoeiende opdracht in de buurt van de Ben Nevis.

Mai Josh, kom eens vlug!

Josh stapt naar Mai toe.

Josh Wat is er, oma?

Mai Wat vind jij van je opa?

Josh Een verstandige man.

Joseph Nu hoor je het ook eens van iemand anders. Verstandig.

Mai Daar heb jij geen verdienste aan. Je hebt het of je hebt het niet.

Joseph En ik heb het. Helemaal. Breed opengesmeerd.

Mai En waarom is opa verstandig?

Josh Dat is toch eenvoudig!

Mai Ja?

Josh Hij werkt alleen maar als het echt nodig is.

Mai Ja?

Josh Hij zorgt er voor dat iemand anders zijn werkjes opknapt. Zijn vader heeft hem vroeger eens gezegd “ Van alle werk dat je door anderen kunt laten doen, moet je je handen afhouden. Maak je zo weinig mogelijk moe.”

Mai Ja?

Joseph Ik heb niets tegen werken, maar het moet nuttig zijn.

Mai Josh, wat vind jij van zo een man? Hij eet even veel als een man die de ganse dag werkt.

Josh Je hebt er toch ook veel liefde van, oma? Er zijn veel dingen die je niet kunt meten of wegen. Mannen, ik zou ze liefhebben, oma. Je kunt beter een man in een strandzetel zien liggen, dan helemaal geen man in zicht hebben.

Mai Wat hoor ik nu? Josh, ik dacht in jou een bondgenoot te hebben. Je hebt mij altijd nodig, voor om het even wat. En nu verdedig je iemand die nooit heeft zien werken. Komaan zeg! (duwt kwaad tegen strandzetel, en loopt vlug, af)

Josh (tot Joseph) Ik dacht dat jullie dikke vrienden waren...

Joseph Dat zijn we ook. Alleen soms zie je alleen de hoekige kantjes van die vriendschap. Het leven hier is nogal eenvoudig, zie je. Er gebeurt eigenlijk héél weinig, daarom wordt alles zo nu en dan een beetje opgerakeld.

Josh Je zou toch ook een beetje meer van je goede kanten kunnen laten zien... Soep maken, brood bakken, blauwe bessen plukken. Mannen kunnen dat allemaal.

Joseph (lacht, zet zich recht, kijkt naar Josh.) Soep koken?

Josh Of gitaar spelen.

Joseph (verwonderd) Wat? Gitaar spelen?

Josh Jij was vroeger een goede muzikant. Iemand met veel gevoel. En met een zachte stem...

Joseph (recht, kijkt naar Josh, lacht) Dat was vroeger. In mijn romantische periode. Ook nog toen ik vrijde. Mooi. Mooi. Nu, nu zou ik alleen maar met mijn knobbelige vingers wat losse klanken kunnen produceren. Je zou er nooit een lied in kunnen herkennen.

Josh Je bent dus gedegenererd. Bijna alles wat was, is er niet meer...

Joseph Daarbij: ik heb geen gitaar meer. Alhoewel ik wel ergens een setje reservesnaren heb liggen.

Josh Je mag altijd mijn gitaar gebruiken, om nog even je kennis op te frissen...

Joseph Ik weet die reservesnaren niet meer liggen. Zo een klein pakje. En dan een dikke laag stof.

Eleanor (op van links vooraan. Blijft staan, kijkt naar Josh en Joseph, luid) Hallo! Hallo! Heerlijk!

Joseph (draait zich met een ruk om ziet Eleanor) Hallo! Familie? Alleen? Is die coureur er niet bij?

- Eleanor Coureur? Hij rijdt al jaren met een fiets met twee batterijen. En dan nog liefst bergaf. Bewegen is belangrijk, zegt hij altijd. Op een schuif af in een speeltuin gaan zitten moet ook zo een heerlijk gevoel van bewegen geven. Mijn coureur!
- Mai (op) Jij bent toch met een echte sportman getrouwd. Iemand met liefde voor beweging. Voor prestatie. Een vat vol zelfrespect.
- Eleanor Hij is een zelfstandige en in de bouw. Het is knokken, mama. Daarbij: ik wil regelmatig iets nieuws als kleding. Geen oudbakken brood om mijn schouders.
- Mai Je wilt ook stralen.
- Eleanor Als je twintig bent, ja. En nu? Waarom ook niet? Weet je, mama, de kleur van mijn ogen blijft en dat mijn heupen wat breder worden, is toch geen ramp? We moeten van ons eigen lichaam houden, heel ons leven lang.
- Mai Je mag niet klagen Eleanor. Jij hebt nog een mooi figuur.
- Eleanor Jack is er ook bij. Het paste in zijn agenda. Maar bergop vlotte niet zo best. Als hij gaat wandelen dan is het gewoonlijk op platte wegen en van winkelraam naar winkelraam. En in Edinburgh in de buurt van het kasteel komt hij niet. Alleen platte wegen, zegt hij. (geeft iedereen een hand en of zoen)
- Joseph Heerlijk zo iemand van de stad op bezoek te krijgen.
- Eleanor Fantastisch zo bij je echte ouders zijn. Ik heb jullie niet meer gezien sinds Mary is overleden.
- Mai Ja, een hele tijd. Maar dat is mijn fout niet.
- Eleanor Zeker. We hebben het allemaal te druk. Toch ben ik blij dat ik jullie nog eens zie. En allemaal zo gezond. En hoe heeft onze student het hier? (kijkt naar Josh, maar die heeft het niet zo begrepen op Eleanor, kijkt naar Mai) Zo een bokaal van die blauwe bessenconfituur zou ik wel lusten. Of ben ik wat vroeg in het jaar? Ik ben altijd bereid om een zakje suiker mee te brengen, bij een volgende bezoek. Ik wil niet profiteren, mama. Je moet niet meteen naar de keuken snellen. Net voor ik wegga is vroeg genoeg. En die suiker is misschien wel niet nodig. Er zijn overal winkels, hoor ik je al zeggen, mama.
- Mai Welke goede wind waait je in deze richting?
- Eleanor Een gewoon zacht windje, vermoed ik. Bij mijn ouders op bezoek komen. De oudjes nog eens kunnen zien en wat bijpraten. En de student, de zoon van ons Mary, nog eens zien.
- Joseph Jack blijft nu wel lang weg, vind ik.

- Eleanor Zo vlug maak ik me geen zorgen. Ik denk dat zijn schoenen bijna versleten zijn en dan kun je zo geen kracht zetten. Het tempo vertraagt dan een beetje. Maar eens hij boven is, kan hij meteen gaan zitten en kunnen zijn voeten afkoelen. Eigenlijk is Jack wel een doorzetter.
- Joseph Ja, half weg kan men niet stoppen. Ik heb dat vroeger eens willen doen en toen gleed ik ineens naar beneden. En ik belandde tussen een vuilbak en een verlichtingspaal.
- Eleanor Jack laat zich in het slechtste geval gewoon op zijn poep vallen. Hij houdt niet van verloren werk. (kijkt naar links vooraan: Jack komt moe maar met de glimlach boven aan. Hij blijft staan.) En hier heb onze marathonloper, die ook stevig kan wandelen. Al komen al zijn talenten vandaag niet aan bod. Moe, maar voldaan, zegt men dan!
- Jack Iedere keer dat ik hier kom is die berg precies een beetje hoger geworden. Zou dat niet kunnen? (kijkt terug) Jaja, dat zal wel kunnen. (recht zich moeizaam en geeft iedereen een hand) héérlijk zo je familie te kunnen ontmoeten. Is de blauwe confituur al geboren? Een beetje zoeter dan die van vorig jaar zou natuurlijk aangenaam overkomen.
- Mai En je hebt natuurlijk vergeten een pakje suiker mee te brengen? Je weet het toch: het is met van die fijne suiker dat we die bessen zoet kunnen laten smaken.
- Jack Mama! Je hebt me vroeger eens gezegd dat ik geen picknick moest meebrengen. Voor die ene keer dat we hier ons anker uitgooien. Zie me al met een zakje suiker de berg opklauteren!
- Eleanor Hoe zat dat nu weer met die blauwe bessen?
- Mai Goed. Ze zien er dik en diepblauw uit dit jaar.
- Eleanor Maar ze zijn nog niet geplukt?
- Mai Allemaal niet. Je kunt je kans eens wagen. (wijst naar rechterzijde – cour). Even voordat het muurtje van de weide aan de rivier komt, daar staan de dikste.
- Eleanor Eigenlijk een goed idee, niet Jack?
- Jack Zeker.
- Eleanor Maar mijn handen zouden van kleur veranderen. En dat blauw is hardnekkig. We zullen het maar zo laten, mama. Bedankt in ieder geval voor het aanbod. (naar Josh toe, maar Josh draait zich weg) Zou je niet graag bij ons komen wonen? De kamer van Ellen staat vrij en ik denk niet dat ze in de komende tijd terug zal naar huis komen. De unief is totaal absorberend. Je studeert er tot een kot in de nacht en maakt een wandeling met een vriendje in het stadspark. Later blijft men in de stad wonen en vergeet zijn thuis.

Jack   Het studentenleven wordt nooit vergeten.

Eleanor   Je zou zelfs, als het je bevalt, bij mijn sportieve echtgenoot, wat kunnen helpen en samen met hem sporten. Een leuk verbond.

Josh kijkt naar Eleanor en gaat langzaam naar links achter het huis af.

Eleanor   Wat heb ik nu miszegd?

Joseph   (kijkt rond, naar Josh die afgaat) Miszegd? Niets. Misschien vorm jij een soort bedreiging voor zijn vrijheid.

Mai   Hij is hier goed en heeft al een vriendinnetje.

Eleanor   Vriendinnetje? Is het daarvoor niet te vroeg? Mama, je moet de kat niet bij de boter zetten. Het zijn toch nog maar kinderen.

Mai   Als je het zo bekijkt dan had ik Joseph pas tien jaar later mogen ontmoeten. Of iemand anders.

Eleanor   Misschien een kasteelheer of zoiets, ...

Joseph   Of helemaal niet. Ik heb soms het gevoel dat ik helemaal nog niet volwassen ben.

Mai   En nooit zult volwassen zijn.

Joseph en Mai lachen samen. Omhelzen mekaar.

Eleanor   Hoe interpreteert men mijn aanbod. Het is maar een voorstel. Een spontaan voorstel. Misschien kunnen we afspreken dat iedereen aan mij een deeltje van de kosten draagt. Zo kan iedereen zijn verantwoordelijkheidsgevoel bevredigen. En dat is goed. Omdat we van onze familie houden.

Mai   En het heeft zelfs niets te maken met eigen belang. Helemaal niet.

Eleanor   Helemaal correct, mama. Alles voor de familie.

Mai   Voor mij is alles goed. Maar Joseph verliest dan zijn gratis werkkraft. Zijn klankbord. Daarbij: Josh zal hier willen blijven.

Eleanor   (enthousiast) Ik zou eens graag een wandelingske maken. Zo een paar uur ondergedompeld worden in de pure natuur.

Mai   Een stortbad in de rivier is eenvoudiger.

Eleanor   Vorig jaar hebben wij toch ook gewandeld, Jack?

Jack   Het was heerlijk. Jammer dat we vroegtijdig moesten stoppen.

Mai (nadenkend) Die nieuwe schoenen, meen ik mij te herinneren. Je blijft nog altijd uitvluchten zoeken, Jack!

Jack Gewoon pech.

Mai Natuurlijk: gecultiveerde pech. Komaan Jack! Wie gaat er nu wandelen met nieuwe schoenen? En heb je nu geen geldige reden? Neen, nu moet ik ze nog niet horen. Alleen als je vroegtijdig wilt terug komen. Het is nochtans een gemakkelijke weg: alleen een beetje hobbelig waar het niet plat is.

Jack Weet je wat erg is, mama? Niet geloofd worden en dat door je eigen mama.

Mai Daar moet je je boven zetten, Jack. Daarbij: je zou me toch al wel een beetje mogen kennen?

Jack Kom, Eli. Vlug voordat mijn goesting over gaat.

Eleanor Zouden wij niet een soort van stevige maaltijd kunnen krijgen, wanneer we terugkomen?

Mai Zelfs die pot bessenconfituur zal klaar staan. Denk je nu echt, Jack dat wij van onze kinderen niet meer zoveel houden als toen, bij de geboorte. Liefde van ouders voor hun kinderen blijft, man.

Jack En welke richting?

Mai (wijst naar een bepaalde richting) Pas op, het schijnt dat er een soort wolven rondloopt. Een soort dat mensenvlees lust.

Jack En weten die wolven al dat ik een soort wolvenvlees graag eet? Zelfs buikvlees lust ik.

Eleanor Vooruit broer!

Beiden af. Josh op. Kijkt de twee na. Mai komt naast Josh staan, legt haar hand op de schouder van Josh.

Josh Ook dat is mijn familie.

Mai Ze zijn erg op zichzelf gesteld, kerel!

Joseph (komt ook naast Mai en Josh staan, kijkt ook naar de plaats waar Jack en Eleanor verdwenen zijn) Misgroeide waterscheuten.

Mai Hopelijk maken ze een gezonde tocht. De longskes eens goed openzetten.

Josh Voor mij hoeft het niet. Ze zijn zo goed genoeg.

Joseph Misschien zit er betering in. Voldoende lucht in de longskes, doet het bloed wat beter stromen, een beetje dunner misschien.

Josh Voor mij moeten ze zich niet spoeden. Ze moeten maar met volle teugen genieten van de prachtige natuur. Maar ze mogen ook verloren lopen. (kijkt naar Joseph en Mai) Gewoon verloren lopen. Dat is toch menselijk! En door de vissen opgegeten worden, och daar moeten ze niet bang voor zijn!

Joseph Als de vissen maar geen schrik oppakken. Het zijn zo'n fragiele beestjes. Ze zouden misschien krampen kunnen krijgen in hun staartjes. Ze zouden niet meer weten in welke richting ze moeten varen. (Joseph in de hangmap, ontspant zich)

Mai Voor visjes valt dat misschien nog wel mee.

Josh Oma, ik weet niet hoe het mogelijk is. Jullie hebben drie kinderen gekocht. Als ik er zo over nadenk dan lijkt mij alleen mijn mama van prima kwaliteit te zijn geweest.

Mai Als moeder zie je dat meteen, Josh. Van sommige kinderen zie je dat al vanaf ze nog héél klein zijn. Als moeder probeer je dan die scherpe kantjes wat ronder te maken. Je kunt dat regelmatig inoefenen met een snoepje geven of een snoepje krijgen. Mededeelzaamheid, behulpzaamheid, ...

Josh (omhelst oma) Jij hebt zeker je best gedaan, oma. Maar sommige bomen hebben blijkbaar niet veel wind nodig om krom te wassen.

Mai Ik vond het echt jammer dat ons Eli of onze Jack geen tijd maakten voor jou. Maar eigenlijk was ik best tevreden dat je een tijdje bij ons komt wonen. Zo een opgroeiende knaap in de buurt hebben, is een verrijking, Josh! Weet je: jouw mama, mijn overleden dochter, ons Mary, leeft voort in jou! Als ik doodga leef ik voort in jouw manier van doen.

Josh (kijkt naar Mai) Weet je wat, oma?

Mai (verwondert) Neen, ik zou niet weten,...

Josh Ik ga je wat helpen in het huishouden. Zo een beetje,...

Mai Is dat wel verstandig?

Josh Oma, wat denk je: als ik later ga trouwen, ...en ik kan nog geen afwas doen... Misschien is dat al genoeg voor een echtscheiding, je weet nooit met die moderne vrouwtjes...

Mai Als je goed kunt kussen moet je misschien nog niet helpen bij de afwas?

Josh (ontgoocheld) En dat kan ik ook nog niet. Ik zal nog veel moeten leren, oma!

Mai Daar heb je nog vele jaren tijd voor, jongen.

Josh (zucht) Ja, oma. Maar wat ik nu al leren, kan ik al in toepassing brengen. Al doende leert men, zegt men soms. En daar geloof ik in.

Mai Je kunt ook al veel leren door te zien doen.

Josh Toch een beetje te afstandelijk, niet?

Mai Weet je wat? We gaan samen de keuken wat oprommelen en als ik tevreden ben van jouw werk, dan leer ik je een eenvoudig kusje geven.

Josh Zo een vluggertje, oma?

Mai Zo tussen de twee in. Niet vlug en niet traag.

Josh Gewoon een oma-kus.

Mai Ja, zoiets.

Josh Dat vind ik al meer dan genoeg. Als het van jou komt, oma, dan is dat beter dan de zachtheid van Dref. Kom.

Mai (tot Joseph) Als jij wilt helpen in de keuken, dan is dat nu het moment. Tenzij je liever wat rust. Uitblaast van de voorbije inspanningen. Die van vorige week, wil ik zeggen.

Joseph Hoe kun je het weten, oma? (draait zich om)

Mai Ik noteer dat op de kalender. Mijn potlood gaat jaren mee. (tot Josh, terwijl ze zachtjes met Josh rond het huis gaat, net voordat ze verdwijnt) Sommige mannen zouden nu niet meer van de straat geraken. De vrouwen zijn kieskeuriger geworden.

Josh Te veel werken is toch ook niet goed, oma?

Mai Juist. Maar niet meer weten naar wat werken ruikt. Eens goed zweten doet achteraf veel plezier.

Mai (naar Joseph toe, vlug tot aan de hangmap, roept luid) Hallo, Hallo!

Joseph (schrikt en valt uit de hangmap) Je doet me verschieten!

Mai Dat was mijn bedoeling niet. Sorry! Als je ogen openblijven, dan schrik je minder. Probeer terug de draad op te pakken.

Mai neemt Josh mee, oma heeft er blijkbaar veel plezier in, samen af. Joseph kruipt traag terug in zijn hangmap. Men hoort even later een keer een bord vallen (afwas). Maar dat stoort Joseph niet in zijn slaap.

Beathag en Iona zijn twee sociale assistenten die door tal van diensten op pad gestuurd worden. Ze zijn tussen de 20 en 30 jaar. Op eenzelfde manier en een beetje officieel gekleed (zelfde sacoche, waarin plaats is voor documenten, en op dezelfde manier om de schouder gehangen.

Van achteraan links komen ze op.

Iona   Maar Beath toch wanneer gaan we nog eens dansen? We zullen nooit nog van categorie verhogen. We moeten er iets voor doen!

Beathag   Zeg je “we”?

Iona   Ja, zoiets hoorde ik ook.

Beathag   Er is een periode geweest waarin ik dansen op de eerste rij zette. Toen ik verliefd was.

Iona   Op Georges, de koning van de snelle wagens?

Beathag   Zijn VW was nu wel niet zo snel, maar je had er voldoende plaats in. Als je wat wilde praten, overleggen en zo...

Iona   (lacht) En hij was een sterdanser en daarom...

Beathag   Neen. Toen danste ik ook graag. De Highland Reel, de Challuim (zwaarddans, ook Gillie Chaluum genoemd: dansen over twee gekruiste zwaarden), de Highland Fling, en noem maar op. Maar nu...

Iona   De vlam is uit de pan, zoals men zegt.

Beathag   Al een tijdje. Daarbij: mijn knieën willen niet meer zo vlug mee. En wie is er nu over dansen begonnen?

Iona   Ik! Hoor je iemand anders praten? We hebben er zoveel moeite voor gedaan en nu springen we als geiten rond een stok.

Beathag   (lacht) Geiten? Ja, en waarom ook niet!

Iona   Jij streefde zo naar een hogere categorie.

Beathag   Alles heeft zijn tijd. De muziek hoor ik nog wel graag en in gedachten zie ik me ...

Iona   ...Als een geit rond een stok springen, met het enthousiasme van een olifant.

Beathag   Ken jij die oude man?

Iona   Iedereen kent Joseph.

Beathag   Sportman?

Iona   Dansen, vroeger op de Games. Bekend van tal van bezigheden. Als we eens op café zitten dan zal ik het je wel eens uitleggen. Misschien een beetje illegaal.

Beathag   Als je de helft moest weten van wat er in mijne computer (wijst naar haar hoofd) zit, je zou spijt hebben dat je hoofd zo dik is. Wij weten te veel waarmee we niets nuttigs kunnen doen.

Iona   Eigenlijk zou men best alle verdachte zaken waarmee we niets nuttigs kunnen doen, best uit je geheugen bannen. Er zo veel meer plaats zijn voor vrolijke momenten.

Iona   Vriendschap en liefde. Joseph heeft zo zijn eigen wetboek samengesteld. Hij doet alles anders dan de andere mensen. Toegegeven, vroeg of laat zal hij wel eens tegen de lamp lopen.

Beathag   En dan kunnen we lachen.

Iona   Helemaal niet. Als iedereen alleen zoals de wet voorschrijft zou leven, dan waren de bergen en dalen alleen door schapen bewoond. Zo een beetje geven en nemen, dat is het echte leven. En die van Edinburgh weten ook alles niet.

Beathag   Leg jij het maar uit. Ik voel me wat moe.

Iona   Te veel computerspelletjes, dat is het.

Beathag   Mijne computer kan er toch niet aan doen dat dit wegje zo stijl is.

Ondertussen zijn ze in de buurt van de hangmat, voor het huisje aangekomen.

Iona   (luid) Hallo! (even later nog luider) Hallo! Volk! Goed volk!

Joseph   (plots recht, kijkt naar de twee vrouwen) Goed volk? Dat mag je niet zeggen wanneer je mensen plots wakker maakt. Zo zachtjes aan, dat is goed volk.

Iona   (tot Beathag) Noteer dat want Joseph is een verstandig man!

Beathag noteert.

Iona   Zegt de naam Josh je iets?

Joseph   Josh? Niet veel.

Iona   Het is toch de naam van je kleinkind. Het kind van Mary?

Joseph   Ik had je niet zo goed verstaan. Ja, Josh. Het ventje is nog aan de jonge kant. Hij kent nog niet veel.

Beathag   Dat is de reden waarom zulke jonge kinderen naar de school gaan. Om te leren.

Joseph   Misschien wel.

Iona   Het schijnt dat hij nog niet naar de school gaat, sinds hij hier woont.

Joseph   De school is ver, zegt men.

Beathag   Dat heb ik ook gehoord.

Iona   Toch zal hij in de toekomst naar de school moeten gaan. Alles op uur en tijd,
Joseph. Wij zijn heus niet voor ons plezier naar hier gekomen

Joseph   Bij zo'n goed weer? Komaan zeg.

Beathag   (geeft papiertje aan Joseph) Volgende maandag moet hij zich aanmelden.
Zonder uitstel.

Joseph   Ik heb vorige week de burgemeester nog gesproken... hij vertelde mij dat zo'n
kleine dorpscholen niet over de nodige middelen beschikken...

Beathag   En dat je in kleine scholen niet veel kunt leren. De helft van de bewoners hier
hebben in de dorpscholen leren lezen en schrijven. En hun eerste stappen naar
de unief gezet.

Iona   Hij zou beter zo nu en dan eens naar het gemeentehuis komen, na de middag.
Hij zit te veel op café.

Joseph   Jij durft...de burgemeester...

Iona   Familie. Maar geen van het soort waarop ik fier mag zijn. Mijn mama...

Joseph   Nu je het zegt. Nu weet ik hoe de vork in de steel zit.

Iona   Een reden te meer om mij aux serieux te nemen.

Joseph   (bekijkt papiertje) Nog enkele weken en het is vakantie.

Iona   Dat kan. Het is mijn sterkste kant niet. Als je maar doet wat er op het papiertje
staat.

Joseph   Eerst nog enkele dagen vakantie en dan er staan.

Iona   Neen, geen vakantie meer. Nu.

Joseph   Ik begrijp niet hoe het komt dat jullie ook een partner gevonden hebben. Jullie
zijn zo kordaat.

Iona   Krachtige vrouwen, daar gaat het over.

Beathag   Kunnen we Josh even spreken?

Joseph Zeker. Ik weet echter niet waar hij nu is. Ik denk dat hij nu een grote wandeling aan 't maken is. Anders graag genoeg.

Iona Dan zijn we uitgepraat. En voor ik het vergeet te zeggen: hou het rustig langs deze kant van de aandacht. Daag! (steekt hand omhoog)

Beathag steekt ook hand omhoog, bij wijze van groet. Zij steekt haar papieren weg, beiden stappen ze terug naar de plaats vanwaar ze kwamen. Joseph kijkt hen na, schudt met zijn hoofd. Even voordat ze afgaan, blijven ze staan.

Iona Hier, (wijst naar Joseph) komen we nog eens terug. En het zal nog niet zo lang meer duren.

Beathag Hopelijk mogen we dan de 4X4 gebruiken. Of mogen alleen die mannen van de Groendienst daarmee rijden?

Iona Het gaat eigenlijk niet over mogen, maar om pakken. Als wij de eerste zijn om de sleutels te nemen, dan is de truck voor ons. En als wij dan 's avonds de sleutel "verloren" leggen, dan is ons rijgenot voor de volgende dag verzekerd.

Beathag En als men wat tegensputtert?

Iona Dan passen we grote middelen toe.

Beathag Welke middelen?

Iona Er zijn er veel meer dan je denkt. Zo zou jij in verwachting kunnen zijn.

Beathag Wat?

Iona Ja, en zou dat niet kunnen? Het is toch een mogelijke situatie?

Beathag (kwaad) Neen. En als ik dat ooit zou meemaken, dan zou ik dat eerst weten. (kwaad af)

Iona (Kijkt haar na) Maar dat is toch normaal? De vrouw ziet dat het eerst, voelt dat het eerst. Zo een 4x4 is toch een gezellig voertuigje.

Joseph (kijkt Iona en Beathag na) Ruziemakers. Verdomme, verdomme.

Mai (op van rechts aan het huisje, blijft staan) Ik hoorde ongekende stemmen. Ruziemakers? Vrouwen?

Joseph (uit hangmap) Die twee van de gemeente. Die hardlopers. Die voor een papiertje twee keer de berg oplopen.

Mai En die daarvoor nog betaald worden ook. Zijn die niet van de politie?

Joseph Dat denken zij, ja. Maar dan moeten ze eerst nog wat meer boterhammen eten, peis ik.

Mai En wat was het goede nieuws, want zij kwamen toch nieuws brengen, niet?

Joseph Ze vroegen waar Josh was. Zij hadden hem graag gesproken.

Mai Ik heb je toch genoeg gezegd dat Josh naar de school moet gaan?

Joseph Hij kan toch nog enkele weken thuisblijven? Wanneer het nieuwe schooljaar begint...

Mai Zo werkt dat niet, Joseph. (zij ziet het papiertje van Beathag in de hangmap liggen, leest, denkt na) Joseph, wil jij mij dit papiertje eens voorlezen. Ik heb mijn goede bril niet bij. (geeft papiertje aan Joseph, die het tegen zijn goesting aanneemt.)

Joseph (kijkt naar papiertje.) Ze gebruiken te veel stadhuiswoorden.

Mai In de gemeente? (kijkt kwaad naar Joseph) Hoelang is het geleden dat jij nog een papiertje van de gemeente gelezen hebt? Lang, hé! (bekijkt het papiertje) Josh moet ten laatste maandagmorgen in de klas zijn. Anders komen ze je met de nieuwe wagen van de Groendienst ophalen of mag je achter de auto lopen. Troost je: het goede is dat er in die nieuwe auto een stevige luidspreker staat. Op cadans bergaf. En met muziek.

Josh Moet ik naar de school, oma?

Mai Ja.

Josh Maar dat overvalt mij zo. Ik ben er niet klaar voor.

Mai Je zult klaar zijn, jongen.

Joseph Hij had toch nog enkele dagen bij mij kunnen blijven. Hij was nu eens goed aan het leren. De praktische kanten van het leven.

Mai Met waterkruiken sleuren naar jouw hutje aan de grot. Een stiel leren om zo vlug mogelijk in de gevangenis te geraken. Van de regen in de drop, Joseph. Jij geeft mijn kleinzoon een eerste klas opleiding tot struikrover. Tot ongeletterde klusjesman. (tot Josh) Kom, Josh, maak je klaar. Ik heb in het tussenkamertje een reiszak staan. Met daarin alles wat je nodig hebt. Ik had dit voorzien. Wast je nog eens goed en dan zijn we weg.

Josh Je kunt toch bij je zuster in het dorp blijven slapen. Hoelang duurt het tot aan het dorp?

Mai Drie uur. En drie uur terug.

Josh Ik zou gewoon in het dorp overnachten. En na een goed ontbijt terug naar boven, als het niet regent, anders zou ik nog wat uitrusten.

Mai Jij blijft bij mijn zuster in vol pension. En zie dat ik geen klachten hoor.

Joseph Blijf gerust bij Lita slapen.

Mai Ik laat je geen nacht alleen. Ik hou te veel van jou. En met die whisky moet je stoppen.

Joseph Je beseft toch goed dat je mij een dolksteek in de rug geeft. Mijn idealen zo maar vergruizelen.

Mai Jij hebt geen idealen.

Joseph De kwaliteit van de landelijke whisky.

Mai Iedereen kan whisky maken. En iedereen denkt dat zijn gekleurd water het beste is. Zeker eens je een keer van je eigen brouwsel dronken zijt geweest.

Joseph Jonge mensen vinden mijn whisky het beste. Oudere mensen waarderen de echte smaak niet.

Mai Oudere mensen! (kwaad naar Joseph) Oudere mensen? (tot Josh) Vooruit, maak je klaar!

Josh (af)

Mai En denk maar eens goed na over wat ik je gezegd heb. Als je maar een jaartje in de gevangenis moet zitten, dan zal ik regelmatig iets lekker brengen en wat propere kleding, maar als dat jaren duurt, dan heb ik ondertussen al een andere man om mijn voeten te warmen 's nachts, versta je?

Joseph Je verstaat me niet.

Mai Ik wil je niet verstaan. Je bent gepensioneerd door de gemeente. Leg je wat toe op houtsnijwerk en studeer wat autotechniek. Binnen enkele jaren, als we nog leven, dan rijden we met een auto de berg op. Een beetje vooruitziende zijn is toch praktisch. Of maak een machientje om schapenkaas te maken. Heel de berg loopt vol met schapen. Of geitenkaas.

Joseph Stop. Ik moet zeker honderd jaar worden voor al dat zwaar werk dat me nog wacht.

Mai Met negenennegentig moet dat ook lukken.

Josh (terug met rugzak, naar Mai toe) Moet ik niet wat eten meenemen? Er moet toch een zekere compensatie zijn voor tante Lita?

Mai Juist. Compensatie. Neen. Dat hoeft niet. Zij is rijk getrouwd, terwijl ik met een schoppensteelleunder (iemand die het nogal rustig oppakt en regelmatig leunt op de steel van de schop) tevreden moest zijn.

Josh Je kon toch ook uit heel de wereld kiezen, oma?

Mai (wijst naar Joseph) Hij had zo'n mooie ogen, Josh. Misschien word jij later verliefd op een meisje met lange dunne benen, wie weet?

Josh En nu ben je niet meer tevreden?

Mai Heb ik dat gezegd? Je moet héél je leven kneden aan het karakter van je partner en zoeken naar de scherpe kantjes die verwijderd moeten worden.

Josh (naar Joseph toe) Bedankt, opa. Ik heb heel veel van je geleerd. Het zal mij heel mijn leven bijblijven. Zo van die praktische knepen die je het leven plezanter maken. Maar van dat drankje, whisky noemt dat zeker, moet ik niets hebben. Verzorg mijn oma goed, opa. En ik kom ieder weekend naar huis, ook als er veel sneeuw ligt. (neemt opa en oma vast, omhelst hen) Jullie zijn twee oude knarren met een gouden hart. (zoent, neemt rugzak en stapt vooruit, blijft na enkele stappen staan, draait zich om) Kom, oma.

Mai (volgt Josh die wacht, ze doet enkele stappen terug, omhelst Joseph, zoent) Het kan laat zijn wanneer ik terug ben. In het slechtste geval kruip je er al maar in. Maar houd voorlopig je kousen aan, en trek ze pas uit als ik naast jou in bed lig. Ik zal koude voeten hebben.

Josh geeft oma een hand en samen gaan ze af, naar links achter.
Joseph kijkt hen na. Zet zich op een stoel en neemt hoofd tussen handen. Weent.
Einde scène drie

Scène vier

Enkele dagen later. Een zomerse avond. Roodgekleurde wolken. Joseph en Mai zitten samen, naast elkaar. Mai leest een krant, Joseph kijkt slaperig voor zich uit.

Joseph   Het is een mooie avond.

Mai   Ja.

Joseph   Morgen goed weer.

Mai   Ja.

Joseph   Wat staat er in de krant?

Mai   Ik weet het niet. Moet ik dat weten?

Joseph   Jij leest toch de krant?

Mai   Ja, tot daarnet nog, ja.

Joseph   Wat is dan het probleem?

Mai   Die mooie avond van jou. Ik zie niet meer wat ik zeg.

Joseph   O! Het is wat donker geworden. Zolang er kleur in de wolken zit moet je nog niet bang zijn van de boze wolf. Kleur is als de laatste bladzijde van een boek. Je voelt dat het einde nadert.

Mai   Jij kunt dat weten. Jij hebt misschien nooit een boek gelezen.

Joseph   Ik was handiger met mijn handen. Hij heeft mij geleerd te vissen met mijn handen. (demonstreert) Met de wijsvinger van de linkerhand zachtjes het water aanraken en zo de vis afleiden en met de andere hand plots, langs de achterkant van de vis, het water induikelen, en niet te veel drukken. Nadien de vis goed spoelen en een weinig zout gebruiken. Zo eenvoudig is dat. Wil je het eens proberen? Als je er eentje vangt dan zal ik hem wel opeten.

Mai   (neemt zijn hand vast) Ik voel mij zo allen, Joseph!

Joseph   Alleen? Ja? En ik dan?

Mai   Dat is anders. Jij bent een stukje van mijn leven. Wij zijn één. Maar Josh gaf de laatste weken kleur aan ons leven. Alles was nieuw. Er klonk terug een kinderlach in ons huis. Ik hoorde niet alleen schuifelende voeten, maar ook vlugge passen. Het leek alsof hij soms zweefde. En zijn zuivere lach, Joseph.

Joseph   Ik weet niet wat zeggen, Mai. Je hebt gelijk. Sinds de kinderen de deur uit zijn, dacht ik dat alles zou blijven zoals het toen was. Maar Josh bracht aangename verandering. Ja, ik weet het: die kleine moest naar de school. Hij moest een

toekomst hebben. Eigenlijk was ik ook een beetje aan mezelf aan het denken wanneer ik zei dat Josh maar wat moest acclimatiseren. En ik dacht ook aan jou, Mai. Ja, echt. Wij moeten Josh loslaten, Mai. Hij is net als ons Mary.

Mai We kunnen alleen maar aan het weekend denken. In de week zal hij bij ons Lita goed verzorgd worden. Zij is net als mijn overleden moeder. Goed, bezorgdzaam en niet gierig. Hij zal er vlug zijn draai kunnen krijgen.

Joseph Ik had hem liever hier gehad.

Mai Hij had samen met ons naar de ondergaande zon kunnen kijken. De kleuren zien veranderen en vervagen. De zwarte wolken zien overheersen.

Joseph Zal ik je handen vasthouden? Jij, Mai, jij bent mijn allerliefste vrouwtje.

Mai (wijst) Zie je die grote zwarte wolk? (dicht tegen elkaar) Het wordt avond en koud, Joseph. Kom, wij gaan naar binnen. (beiden af)

Belichting naar uit.

Einde scène vier

Scène vijf

In de late namiddag, enkele dagen later.

Op de weg die naar het huisje van Joseph en Mai leidt. Eileen oefent met steentjes werpen. Ze heeft kleine steentjes en grotere bij zich. Ze werpt naar een drankenblikje. Ze is geconcentreerd bezig.

Donald (vanaf deze scène deftig gekleed, niet meer de slordige schapenherder) Hallo!

Eileen Ook hallo! Waarom kom je mij storen?

Donald Stoor ik je? Dat is zeker mijn bedoeling niet. Ik moet bij Joseph zijn. En van mij mag je hier blijven spelen.

Eileen Deze weg is toch van iedereen?

Donald Men zegt dat. Doe maar verder. (een paar passen verder, draait zich om) Je weet toch dat wij nog familie zijn?

Eileen Ja? Verrassend! In Fort William is iedereen familie van elkaar, zegt men.

Donald Ik ben niet van iedereen familie, maar van jou in ieder geval. Ik heb het aan mijn mama gevraagd.

Eileen Jij hebt een leuke mama!

Donald Speel maar rustig verder. Heb je Joseph gezien vandaag?

Eileen Dat herinner ik me niet meer. Ik ben zo met die steentjes bezig...

Donald stapt verder naar de woning van Mai en Joseph. Eileen speelt nog wat verder, ze wilde eigenlijk Josh zien, maar die is naar de school. Ze wil geen gelegenheid voorbij laten gaan: ze wil zoveel als mogelijk Josh zien.

Wanneer Donald bij het huis is aangekomen, stopt Eileen met spelen en gaat weg.

Mai komt buiten en verwelkomt Donald.

Mai Hallo!

Donald Hallo!

Mai Je oude spullen in de was? Je bent zo net gekleed?

Donald (kijkt rond) Joseph niet thuis?

Mai (zet zich begint te wenen, bedwingt zich) Weet je het dan niet?

Donald Het hing al een tijdje in de lucht, zegt mijn oom. Is het dan toch echt gebeurd?

Mai Jij moet je niet dan de domme houden. Jij wist al lang dat die whiskybazen van Fort William niet van Joseph moesten hebben. Oneerlijke concurrentie.

Komaan zeg. Voor die enkele flesjes die hij maakte iedere week. De helft dronk hij zelf uit en de rest met zijn maten. De markt verstoren? De lokale politie zou hem nooit lastig gevallen hebben. Maar die nieuwe commissaris van Fort William wil zich nog bewijzen. Hij zou beter andere zaken doen!

- Donald Joseph was verkeerd bezig. Je mag niet zomaar een eigen whisky produceren.
- Mai Je zou eens moeten weten hoeveel mensen hun eigen potje opwarmden. Maar als je iets maakt dat goed is en je hebt mensen die jaloers zijn, dat is alles aanwezig om verraad te plegen. Als onze politie daar voor dient? Komaan zeg!
- Donald Natuurlijk dat er meer gebeurt dan de politie bestraft.
- Mai Ze zijn verkeerd bezig. De kleine mensjes bestraffen en dan de prijs opdrijven. Want de factorijen moeten winst maken. Joseph zal nooit fabriekswisky kopen omdat hij daarvoor de centen niet heeft. Van zijn klein pensioentje...
- Donald Ik leef met je mee, Mai.
- Mai Dat heb je goed gezegd, Donald. Maar daarvoor koop ik geen eieren. Stel dat Joseph voor een tijdje in de gevangenis gaat, wat dan?
- Donald Daar zal wel een mauw aan te passen zijn, vermoed ik.
- Mai Neen, Donald. Alleen voor de rijken, zij die een dik rond hoofd hebben, zijn er uitzonderingen. Ik zal jaren alleen zitten, hier op deze berg.
- Donald En Josh is ook weg?
- Mai Die jongen moest naar de school, maar de manier waarop, is weer eens typisch voor de gemeente. Kan het niet onhandiger dan is het niet van de gemeente.
- Donald Hij komt toch met het weekend naar huis.
- Mai Als ik het zolang uithoud.
- Donald zet zich bezorgd in een zetel. Men ziet duidelijk dat hij met het probleem begaan is
- Donald Ik wist niet dat het probleem zo groot was. Is er niets aan te doen? (denkt na)
- Mai Ik zit maar te klagen. Het kan misschien nog meevallen. Jij hebt ergens een loterij lot gewonnen, nieuwe kleding, ...
- Donald Ik zal eerlijk zijn, Mai. Ik ben geen schapsherder meer. Ik ben gepromoveerd.
- Mai Ik wist niet dat je als schapsherder ook kon promoveren? Mag je misschien blaffen in de plaats van de hond?

- Donald (lacht, toont GSM) Van mijn oom.
- Mai En wie zorgt er nu voor de schapen?
- Donald Er is al een andere schaapsherder aangeworven. Een echte natuurmens. Ik denk dat hij ook gras eet net als de schapen. En distels. (lacht) Ik heb hem een draagbaar radiootje op zonne-energie gegeven. Dan kan hij regelmatig naar de weerberichten luisteren. Zijn hutje zullen we nog moeten moderniseren. Mijn oom is akkoord.
- Mai En wat ga je nu doen, als werk?
- Donald Ik had vroeger in Edinburgh, aan de unief gestudeerd, dat weet je toch nog? Maar ik wilde in de vrije natuur werken. Mijn oom wil nu dat ik in zijn fabriek, in Fort William, op de baan naar Glen Coe kom werken. Ik moet nu ook met een GSM werken, omdat hij mij altijd wil kunnen bereiken. Het is nogal een verantwoordelijke job die hij mij gegeven heeft. Ik moet echter beginnen van voor af aan. Een baas moet weten op welk uur van de dag de gasten beginnen te zweten, zegt hij altijd al lachend. Als het pas tegen sluitingstijd is, dan moet er gereorganiseerd worden.
- Mai Hij heeft mijn man misschien aangegeven. Of een van zijn handlangers. Officiële whisky dus. Waarover moeten wij nog praten, Donald?
- Donald Joseph was en is mijn vriend, Mai. Op dit moment weet ik niet wat er moet gebeuren, maar ik probeer zeker je te helpen. Dat beloof ik.
- Mai Ik geloof je, Donald. Ik haal iets om te drinken. Een van de laatste flessen van Joseph. Drink je uit een glas of uit de fles? In ieder geval: je mag de fles meenemen. Misschien komt de politie ze toch in beslag nemen. (af)
- Donald Ik vrees dat Joseph nog een tijdje zal wegblijven. In Edinburgh laten ze je niet zo vlug vrij, zegt men. Maar Joseph was toch geen sluikstoker? Enkele flesjes per week om gezellig met vrienden te kunnen drinken. Josh weg, Joseph weg. Het moet eenzaam zijn voor Mai. En dan die lange avonden.
- Mai (op, geeft fles aan Donald met glas) Drink je ze hier uit? Je mag alles ook meenemen. Ik moet even in de keuken zijn. (af)
- Donald installeert zich. Hij neemt een klein tafeltje en zet dat voor de stoel waarop hij gaat zitten. Fles en glaasje voor zich. Bestudeert fles, maakt vinger nat, wrijft die over de fles, likt aan de vinger. Giet glaasje voor de goede helft vol. Wijsvinger in glaasje, likt aan vinger, wrijft met vinger over wangen, vinger in glaasje, vinger over wangen, met vinger voor de neusopeningen, zuigt extra lucht op, blaast uit. Drinkt van glaasje, in meerdere keren. Glaasje terug vol en ineens uitdrinken. Knikt goedkeurend. Dit is klasse.
- Mai (kijkt naar de fles) O! De fles is nog niet half. Mankeert er iets? Joseph kon er toch zo van genieten! Hij is er jaren mee bezig geweest om die kwaliteit te

kunnen bereiken. Maar, hij dacht misschien alleen maar dat het kwaliteit was. Of toch?

Donald (recht, neemt Mai bij de armen) Jouw man, Joseph is een artiest, Mai. Zo een lekkere whisky heb ik nog nooit gedronken.

Mai Op dit uur van de dag wil je zeggen?

Donald Neen. Ik meen het. Heeft hij dat recept op papier staan?

Mai (lacht) Neen. Dat is zijn sterkste kant niet.

Donald En die goede kwaliteit gaat verloren? Hoe oud is deze whisky?

Mai Hier worden geen cijfers op papier gezet. Ik denk, zo ... een jaar of tien.

Donald Ik dacht dat dit nog jonge whisky was. Maar er is iets wat de smaak uniek maakt. Geweldig.

Priester (op van rechts vooraan, kijkt naar Donald en Mai) Hallo?

Donald Jij bent op de reuk af gekomen?

Priester (stopt met wandelen, hoofd gebogen vooruit, doet alsof hij de whisky ruikt) Jonge whisky maar met een sterk aroma. Meer dan drinkbaar.

Mai Kom er bij zitten. Een glaasje halen?

Priester Mag, maar liefst niet. Mijn grootvader zei altijd dat je whisky eigenlijk van het vat moest drinken. Gewoon een teut aan de stop van het vat en hopsa! Maar van de fles is ook goed. Zelfs van een gebruikt glaasje is het origineel.

Priester ziet dat Donald van de fles in het glaasje tapt.

Priester Er blijft toch genoeg voor jou over? Je neemt de fles zo maar mee? (drinkt) Dat is klasse man, kun je mij achteraf de lege fles bezorgen? Ieder druppeltje heeft dezelfde kwaliteit. (geeft glaasje terug aan Donald)

Donald Kun je aan de bisschop niet vragen om een soort aangelengde whisky te gebruiken bij de diensten, in de plaats van die verlepte wijn?

Priester Ik moet vandaag nog 2 diensten verzorgen!

Donald Dat moet dan maar te regelen zijn. In Schotland is alles te regelen. Alleen de regen en de sneeuw niet.

Men lacht.

Priester (tot Mai) Wat weet je al van Joseph?

Mai (begint te wenen, priester naar haar toe, troost haar) Hij komt nooit meer terug.

Priester (tot Donald) Dat is het eerste dat ik als priester moest leren. Troosten. Gewoon opnieuw moed geven. En daar ben ik goed in.

Mai Het is erg, héél erg.

Priester De broer van de nieuwe baas van de politie heeft dat groot hotel op de hoek van het plein, aan de toeristische dienst, gekocht zegt men. En een nichtje van mij zit op de Registratie.

Donald Wat wil je zeggen?

Priester Niets, ik ben maar aan het nadenken. (vertrouwelijk) Zeg Donald, je hebt me een fantastisch idee gegeven. Kun je nog even een halfke geven? (wijst naar de fles.) Ten minste als ik je niet ongelukkig maak.

Donald schenkt glaasje helemaal vol.

Priester Wat een ramp. Dat was de afspraak niet. Maar we werken aan de oplossing. (zet zich schrap en drinkt ineens het glaasje leeg.) Telkens wanneer de kans zich voordoet: goede werken doen. Zonder nadenken. (naar Mai toe, omhelst haar nogmaals) Ik zal zien wat ik kan doen, lief vrouwtje. Zo 's nachts alleen in dat grote bed en dan die koude voeten. Ik weet waarover ik praat. (draait zich om) Ik kom morgen wel eens terug. Ik zal er onderweg voor bidden. Dag! (tot Donald) Laat die fles niet vallen, ook niet als ze leeg is! (naar rechts vooraan af)

Donald Ik stap ook maar eens op. (steekt fles weg in een van zijn zakken. Geeft glas aan Mai) Alleen lichtjes spoelen. En dan omgekeerd wegzetten. Ik zal zien wat ik kan doen. Joseph was en is ten minste een van mijn beste vrienden.

Mai Laat maar eens zien waartoe jouw vriendschap in staat is.

Donald Ik moet me eerst informeren. Meer informeren en dan eens met mijn oom praten.

Mai Welke oom?

Donald De whisky-oom. Dat is mijne man. Hij zegt altijd dat ik naar schapen riek en ik zeg dan dat hij naar whisky riekt. Wat is nu het beste?

Mai Je hebt toch nog een rijke oom ook.

Donald Ja, maar die is bijna dood. Half Glen Coe en deze bergen zijn van hem. En ik zou op zijn erfenislijst staan. Tja, een kapotte stoel krijgen is ook erven! Zelfs als hij versleten is. Tot morgen! (af naar rechts vooraan)

Mai Zet zich vooraan neer, bedroefd, kijkt voor zich uit.

Josh op van links achteraan naar links vooraan. Blijft staan. Hij is netjes gekleed als student.

Josh (plaatst handen als trechter aan zijn mond, roept luid) Ei...leen! E.I.L.E.E.N.
(geen antwoord)

Eileen (even later, van ver aan de andere kant) JOSH! JOSH.

Josh EILEEN! Je moet wat luider roepen.

Eileen (komt dichterbij, op, loopt) Van welke wolf ben je nu weer bang.

Josh Ik heb aan jou gedacht, deze nacht.

Eileen Daarover moet je niet meer praten. Ik droom iedere nacht van jou.

Josh Mag ik je dan mijn zomerlief noemen?

Eileen Doe maar wat je niet laten kunt. Maar als je niet tegen een onschuldig steentje kunt, kun je de rest ook vergeten. Je mag me kussen, maar dan moet het nu gebeuren. Ik heb het nog druk en iedereen liep nu in mijne weg. De pastoor, Donald, en wie nog allemaal?!

Josh Zet je schap! (geeft haar een stevige zoen)

Eileen Goed voor een hele week, als het moet! Je weet het al van Joseph?

Josh Als ik die struikrover, die opa verraden heeft, te pakken kan krijgen, dan zal ik met iets anders dan een klein steentje werpen!

Eileen Dat kom je misschien nooit te weten. Probeer je oma te steunen, Josh, dat is belangrijker. Vooruit, maak dat je wegkomt. En morgen op tijd voor onze afspraak. Heb je al een GSM gekocht? In het dorp zijn toch winkels? Hoe kan men nu nog vrijen zonder GSM?

Josh Vrijen, wat is dat? Tot morgen! (naar huis opa en oma toe, Eileen naar rechts vooraan af)

Mai (ziet Josh van in de verte, loopt er naar toe.) Mijn klein snotpietje!

Josh Oma! Andere woordkeuze. Mijn klein kleinzoontje moet je zeggen of anders: gewoon omhelzen en een drankje aanbieden. Je weet toch dat eens men boven is, je bijna uitgedroogd bent. En dan is dit nog de Ben Nevis niet (hoogste berg 1344 m). Je ziet er goed uit, oma.

Mai Vind je dat? Opa...

Josh Ik ben nu toch bij jou, oma?

Mai Ik mis Joseph héél erg, Josh. Al ben ik blij dat ik je gezond en wel zie. Opa moet hier zijn. En ik mis hem voor meer dan alleen mijn koude voeten.

Josh geeft Mai een knuffel.

Mai Men zegt altijd maar dat we mekaar moeten liefhebben , helpen, vriendschap, ... Maar men bezorgt je de ene miserie na de andere. Waar blijft die échte liefde?

Josh Hier, oma! Hier is mijn liefde! (omhelst)

Oma zet zich en Josh zet zich naast haar.

Josh Ik heb zo het gevoel dat het niet anders kan: iemand zal je, ons, zeker helpen. Opa heeft alleen voor zichzelf wat whisky gebrouwen. Och, kom...

Mai (kijkt bezorgd naar Josh, stoft zijn mauwen af) Maak je kleding niet vuil. Deze stoel is alleen voor bergmensen.

Josh Ik hoor nog iemand. Vrouwenstemmen.

Mai Je bedoelt die twee zwarte kraaien? Ze hebben leren autorijden en zullen nu meer de berg opkomen. Zeker als het mooi weer is.

Mai en Josh kijken naar de opkomst van Beathag en Iona. Ze blijven voor Mai en Josh staan.

Iona Een goede dag samen.

Mai Hoe is het met Joseph?

Beathag Wees niet bang: hij leeft nog.

Mai Wat bedoel je?

Beathag Wat ik bedoel? Hij heeft een hartaanval gekregen.

Mai Dat geloof ik. Van al dat slecht eten en die miserie.

Iona Binnen enkele dagen mag je hem bezoeken.

Mai Hoe kan dat? (kijkt rond, het is toch een hele weg naar de stad)

Iona Wij komen je wel halen, als dat nodig is.

Mai Zouden jullie dat willen doen?

Iona Zeker! Maar het zal niet nodig zijn.

Mai Waarom? Mankeert hij iets?

Iona Wel, daar ga ik nu eens niet op antwoorden. Je zou je man toch al wel stilletjes aan mogen gaan kennen?

Josh Ik weet het wel. Zodra hij uit zijn bed kan, komt hij naar hier, oma. Met een taxi, te voet of al kruipende. Hij houdt ontzettend veel van jou, oma. Zo een man is niet te temmen.

Mai (tot Iona) Is het dat wat je bedoelt?

Iona Hij wilde nu al komen. Maar dat mocht niet. Daarom zijn wij gekomen.

Mai (Geeft Iona en Beathag een hand.) Dank je!. Dank je!

Josh Zie je wel, oma. Ik heb het altijd gezegd: zo slecht zijn ze niet. Het zijn twee lieve dames. Dank zij hun inzet kan ik nu naar de school gaan en eet ik lekkere spullen bij je zus Lita!

Mai Wat? Was het hier niet goed genoeg? Ik kan er toch niet aan doen dat onze kippen nu geen eieren meer willen leggen. In het dorp ga je gewoon naar de winkel.

GSM van Beathag gaat.

Beathag Ja? Zeker. We zijn al op terugweg. De politie uw vriend? Ja, dat zal wel.

Iona Wat is het probleem? Koffiekoeken?

Beathag Ze hebben de auto nodig.

Mai (geeft hun een hand) Bedankt. Kun je de groeten doen?

Beathag Zeker. Maar vandaag niet meer. Hou je goed, mevrouw! (draait zich nog even om) Je hebt een fantastische man!

Iona Tot ziens

Josh (recht, trekt Mai recht) Kom, oma, we gaan een stukske eten.

Mai Wat? Eten?

Josh Ik kon het toch niet zeggen terwijl die zwarte raven erbij waren: bij je zus is het wel lekker, maar hier, oma, hier is het héél lekker.

Mai Ik heb geen eieren meer. En bacon, ook niet meer, denk ik. Vroeger kwamen sommige verre burens al eens een glaasje drinken en die brachten dan het een en ander mee

Josh Gewoon een boterham van jouw zelfgebakken brood. Brood dat smaakt naar jouw zachte handen,

Mai Kom, zotteke. Ik zal je eerst een mok koffie inschenken. Van die zwarte koffie waarin je lepeltje blijft rechtstaan.

Josh   Maar ik doe er wel een klein wolkje melk in. Geitenmelk, oma. Kom!

Beiden af.

Einde scène vijf

Scène zes

Beathag en Iona duwen van links achter naar links vooraan de rolstoel van Joseph voort. Vooraan gekomen, neemt Joseph de grootste wielen vast.

Joseph   Stop. Hier en niet verder. Ik ben jullie zeer, zéér dankbaar. (strekt handen voorwaarts uit) Bij wijze van opperste dankbaarheid voor inzet en bewezen diensten mogen jullie mijn handen kussen.

Iona en Beathag kijken naar elkaar, lachen.

Iona   En hoe moet het nu verder?

Joseph   Na de afscheidskus rol ik mij wel naar mijn vrouwtje. En ik blijf bij haar slapen.

Iona   Dat was toch de afspraak niet? Wij hebben onze verantwoordelijkheid?

Iona en Beathag kussen de uitgestoken handen van Joseph.

Iona   Dat is niet eerlijk. De afspraak...

Joseph   Afspraak? Echt, ik herinner mij niets daarvan. Jammer. Anders correct is correct.

Iona   Hoe moet het dan verder?

Joseph   Jullie hebben toch een GSM? Bel straks dat ik nog iets aan mijn hart gekregen heb en dat je mij moeilijk kunt verplaatsen.

Iona   Dat is niet zo. Je wil ons doen liegen. En dat is erg voor een ambtenaar.

Joseph   (voelt aan zijn hart, tot Iona) Voel eens. Hoor je ook dat eigenaardig geluid? Zal ik nog blijven leven?

Beathag   (voelt ook eens bij Joseph) Jij houdt met ons de gek.

Joseph   Neen. Zijn jullie misschien dokters? Voel eens goed. Willen jullie mijn plotse dood op jullie geweten?

- Iona Nu heb ik je plannetje door.
- Joseph Plannetje? Ik ga dood. Noteer je mijn laatste wilsbeschikkingen?
- Beathag Jammer dat ik mijn GSM heb vergeten op te laden, anders had ik meteen naar de politie gebeld.
- Joseph Toegegeven dat ik eigenlijk nog enkele dagen in het ziekenhuis had moeten blijven. Maar ik kon me niet meer houden. En herstellen gaat beter in een vertrouwde omgeving.
- Iona (zoekt in haar tas, ontgoocheld) En ik ben de mijne op mijn kantoor vergeten.
- Joseph Jullie zijn die stress van het autorijden nog niet gewoon; ik begrijp dat. Anderzijds: met jullie kan ik zakendoen. Tot ziens.
- Iona Jij blijft toch leven, hé. Ik wil dit niet op mijn geweten.
- Joseph De visjes in de rivier zijn er erger aan toe dan ik. Ik ga mijn vrouwtje omhelzen. En moest ik toch echt doodgaan: ik zal voor jullie een goed woordje doen, ergens in de hemel.
- Beathag Stel dat wij eens bij gelegenheid een van jouw sterke whisky's komen proeven?
- Joseph Buiten de diensturen? Een hele fles! Dag lieve vrouwtjes! Of moet ik zwarte kraaien zeggen? (lacht)

Beathag en Iona doen gemaakt kwaad, lachen, steken handen omhoog, naar links achter, af. Joseph ontgrendelt de wielen van de rolstoel, rolt langzaam naar zijn huisje toe. Hij blijft staan, kijkt naar zijn huisje, rijdt verder. Plots komt Josh naar buiten en ziet Joseph.

Josh Oma! Oma! Opa is hier! Hij is terug, oma!

Mai (op, blijft staan)

Josh rent naar opa, omhelst hem en duwt de rolstoel verder richting huisje.

Mai (gemaakt kwaad) Kon je niet verwittigen? Ik ben aan 't broodbakken.

Joseph Ben ik weer te vroeg? En hoe zie ik er uit? Half dood, hé?

Mai omhelst Joseph.

Mai Je hebt me doen schrikken.

Joseph Ja, ik werk met "beroepsadvocaten". Herstel thuis maar, hebben ze de dokterdoensthoofd gezegd. Ik heb het zelf niet allemaal in de hand.

Mai Was er iets met je hart?

Joseph Ja, er was iets met mijn hart, maar het betert heel snel. Je weet het toch dat de clan Davidson vlug herstelt. Ik denk ook dat de pastoor veel voor mij gebeden heeft. Als hij een van de volgende dagen komt, moet je hem maar een fles van Josh 15 geven. Dat is mijn beste whisky.

Mai Jij hebt geen slechte whisky! Allemaal klasse!

Joseph (tot Josh) Nu hoor je het ook eens van iemand anders. Bedankt, moeke! (zoent Mai) Is hier niet te drinken? Of zijn er zoveel bezoekers geweest...

Mai Ik moet eerst weten of je echt bijna dood was. Het schijnt dat whisky slecht is voor mensen met veel medicatie en wie het aan zijn hart heeft...

Joseph Josh, haal eens een kruik water, pas van de pomp uit de keuken. En doe er wat kleur in. Zwart of iets anders. (Josh knipoogt naar Joseph, vlug af)

Mai (neemt Joseph zijn hand vast) Ik dacht al dat ik je nooit meer zou zien. Ik heb je echt gemist.

Joseph Ik ook en vooral je lekker eten! Die heerlijke sausen die zo van mijn kin drupten...

Mai Dat is niet eerlijk. Ik hou zoveel van jou en jij zit over eten te praten. Had dan maar weggebleven.

Joseph Ja, daaraan heb ik gedacht. Maar ik had een te grote liefde voor jou en dan die koude voeten, ...

Mai Ben je echt ziek geweest?

Joseph Mijn foto stond in de krant en die foto was zo slecht gemaakt dat ik zo boos werd dat opeens alles zwart zag. Ik moet met mijn hoofd tegen een tafeltje gevallen zijn en toen ik terug bijkwam lag ik in een ziekenhuisbed.

Mai Jij hebt het toch nooit aan je hart gehad?

Joseph Soms een korte pijn die maar even duurde. Ik heb dat meermaals tegen Josh gezegd. Jij moest dat niet weten. Ik wilde niet dat jij ongerust zou zijn.

Mai Dus echt ziek geweest en wat was het voor iets?

Joseph Dat moet je aan de dokters van het ziekenhuis vragen. Op een dag hoorde ik de ene dokter tegen de andere zeggen dat ik normaal had moeten doodzijn, maar dat ik een uitzondering was. Wat is er eigenlijk belangrijk?

Mai Dat je bij mij blijft, en dat we ooit na nog vele jaren samen doodgaan. 's Avonds gaan slapen, heerlijke gezellige voeten en 's morgens dood wakker worden. Héérlijk!

Josh op met glas whisky.

Josh (verontschuldigend) Is dit de goede kleur?

Joseph (vinger in glas, vinger in mond, proeft, knikt) De kleur is goed, maar oxo smaakt ander. (drinkt van glas, Mai steekt vinger in glas, proeft.)

Mai Je zult nog een goede kok worden, Josh.

Joseph En hoe gaat het op de school?

Josh Goed, opa.

Joseph Dan zou je mij wat kunnen leren. Ik bedoel alles wat ik vergeten ben zo terug een beetje bijwerken.

Mai Wat zeg je?

Joseph Als je te veel met je handen werkt dan loopt je hoofd leeg, lieve oma. Het is het een of het ander.

Mai Dus: lezen of rekenen is op dit moment héél moeilijk.

Joseph Heb je dat niet gemerkt, oma?

Mai Al lang, maar je bent mijn lieve man.

Josh En met die hartkwalen zal alles nog meer intern onderhoud nodig hebben. We beginnen er morgen aan, opa! (Joseph knikt)

Joseph Tenzij de politie me terug komt halen. Eigenlijk mocht ik maar voor een dagje naar hier komen.

Donald (op van rechts vooraan, met vlugge pas, al vanaf ver) Hallo! Hallo! Waar is die halfdode zieke?

Men kijkt naar Donald die goed gekleed is. Hij geeft Joseph, Josh en Mai een hand.

Donald (terwijl hij Joseph een hand geeft) Ik verklaar je genezen. (Tot Josh) Men is zeer tevreden van jou op de school. Jij moet zeker naar de unief van Edinburgh gaan. (tot Mai) Hoera voor de warme voeten. Drinken we iets? Een kleinigheidje kan wonderen doen!

Mai Je moet hem niet te veel vermoeien. Hij is echt ziek geweest. Ik dacht daarnet dat hij maar wat komedie verkocht had. Maar aan zijn gezicht zie ik dat hij afgezien heeft. Zijn kleur is helemaal weg.

Donald Het is een sterke beer. Er zijn mensen die voor minder doodgaan. (Mai af)

Donald (tot Joseph) Het is dan toch eindelijk gebeurd.

Joseph Je hebt er mij nog iets over verteld. Ja? Alles heeft zijn tijd nodig.

Donald Ja. Maar het ergste is dat ik ook geërd heb. En dat was de bedoeling niet. Ik wil niets meer dat mijn rustig leventje kan verstoren.

Joseph Je werkt nu toch voor je andere oom?

Donald Ja, maar werken dat geen calorieën doet verbruiken, doet alleen maar je buikje zwellen. Ik hou het rustig. Probeer dat ten minste.

Joseph En was het de moeite?

Donald (lacht) Wat ben ik er mee? (haalt papiertje uit vestzak) Twee bergjes met schapen, drie dalen en 4 km rivier. Zelfs een oud vervallen kasteel waar nu een kloosterorde een rusthuis van gemaakt heeft. Misschien zou ik zelfs in de adelstand kunnen verheven worden. Alles en veel meer dan ik nuttig kan gebruiken. Maar geen geld.

Joseph En wat moest ik voor je doen? Dienst wederdienst, zo is het toch?

Donald Mijn oom-de-whiskyman zou graag hebben dat jij zo nu en dan eens naar de nieuwe fabriek zou komen kijken. Hij wil whisky van jouw smaak maken. Hij heeft ergens van jouw whisky geproefd en daarom wilde hij je zo vlug terug hier hebben. Dat heeft hij toch goed gedaan, niet? (lacht)

Joseph Maar ik wil mijn eigen whisky blijven maken. Net als vroeger, voor ik ziek werd. En ik wil samen met de lokale politie een glaasje kunnen drinken in mijn hutje aan de rivier.

Mai op met fles en glaasjes op plateau.

Donald Je eigen whisky blijven maken? Legaal dan? En voor de rest niets. Soms wel eens de zon zien ondergaan vanuit mijn hutje met Mai aan mijn zij. Vanuit mijn whiskyhutje heb ik een beter zicht op de ondergaande zon.

Mai (Tot Joseph) Wat zeg je? Ik je dienstknecht zijn? Wie ga je daar voor meebrengen?

Joseph Gewoon jouw onuitputtelijke liefde, Mai. Jij kunt mij niets weigeren. Wij zijn onafscheidbaar.

Mai schudt het hoofd en schenkt in voor Donald en een half glaasje voor haarzelf.

Joseph Laten we alles voor eens en altijd goed afspreken.

Donald Dat bedoelde ik ook. (hij haalt een nieuwe GSM uit zijn aktentas, geeft die aan Joseph, demonstreert) Kijk zo en zo werkt dat. En als je je eens goed lastig gemaakt hebt omdat je dat ding niet aan de praat kon krijgen, dan leer je het

wel. Verder: Als men je nodig heeft in de nieuwe fabriek, dan verwittigt men je en komt je met de truck afhalen. Maak je geen zorgen: mijn oom ziet op geen pond. (drinkt van zijn glaasje, tot Joseph) Zie je wat ik met whisky bedoel? Dit! (drinkt glas leeg en houdt het glaasje voor de fles die Mai nog in haar handen houdt. Mai schenkt in)

Joseph En mijn eigen factorij?

Donald Ik stuur je morgen een architect. En tegen dat je voldoende gerevalideerd bent, is alles in orde. Ook zal ik alles regelen. Regelmatig zal labopersoneel van de nieuwe fabriek langs komen, zelfs enkele dagen per week blijven werken. Je zegt het maar. Alleen moet je ons leren hoe we jouw smaak in onze whisky kunnen krijgen.

Joseph En van wie is nu mijn huisje?

Donald (wijst) Deze vallei en die berg zijn van mij. Pas geërfd.

Joseph Ja? Wel ik wil geen gehuurd huis. Ik wil in mijn eigen huis wonen.

Donald Goed. Als dat je gelukkig kan maken. (Neemt papier uit aktentas, noteert, tot Mai) Nu de architect toch moet komen, zal ik hem ook eens binnen laten komen kijken. Dat zal zeker geen kwaad doen.

Joseph Waarom doe je dit allemaal voor mij?

Josh gaat af, riekt eens aan de fles whisky.

Donald (lacht) Hola, Joseph. Ik doe 99% voor jou en 1% voor onze fabriek. En met die 1% maken wij winst in onze fabriek. (vertrouwelijk) Weet je, Joseph dat jouw whisky uniek is. Jij hebt al die jaren wonderbare whisky gemaakt. En mijne oom zal een van de volgende dagen eens langs komen. Hij denkt je nog te kennen van vroeger. Hij heeft een verhaaltje verteld van een beer die een poot gebroken had, weet je het nog?

Joseph (schudt hoofd) Neen. En die beer zal al lang dood zijn. (lacht)

Donald (tot Mai) Mag ik die fles vasthouden?

Mai Ik ga eten klaar maken. Blijf jij mee-eten?

Donald (neemt de fles van Mai over) Tot een van de volgende dagen, Mai!

Donald schenkt zichzelf nog een glaasje in. Drinkt glas uit, geeft glas en fles naar Joseph.

Donald Voor dat kleine ventje moet je goed zorgen, Joseph. Goed dat je hem nog dit schooljaar naar de school gestuurd hebt. Tot een van de dagen. (hand omhoog, naar rechts vooraan, af)

Josh (op met schoolboek en blanco blad en balpen) Smaakt de whisky, opa?

Joseph   Ja. Heerlijk.

Josh   Wel, opa. Ik ben blij dat je dit op je oude dagen nog wilt leren. Je gaat in de toekomst de kranten kunnen lezen. Weet je hoeveel cijfertjes er zijn?

Joseph   Heel veel. Heel veel.

Josh   Eigenlijk maar tien en al de andere cijfers hebben daarmee te maken.

Joseph   Moest dat nog vandaag? Morgen haal ik dat allemaal in.

Josh   Weet je wat? Van die tien cijfertjes kun je deze nacht dromen en morgen ken je dat al van buiten. Jij wordt een vlijtige student, opa! Komaan: één, twee. (opa en Josh zeggen samen de cijfers op)

Einde scène zes

Scène zeven

In deze scène komen meerdere speelvlakken aan bod. Links helemaal vooraan cafétafeltje Achteraan in het midden staat op zeker moment een piper (Schotse doedelzakspeler). Daarvoor Josh en zijn vriendin Eileen, beiden ongev. 10 jaar)

Begin scène:

Alleen verlichting op klein cafétafeltje. Op stoel rechts van het tafeltje zit Josh, verveeld, want hij wacht al een heel tijdje op zijn vriendin. Zij zijn ondertussen ongeveer 26 jaar geworden en al een tijdje getrouwd. Josh heeft 2 lege colaflesjes voor zich staan en drinkt uit een colaglas dat zo leeg is. Josh kijkt rond, kijkt op uurwerk, hij vindt dit vervelend. Plots komt Eileen op van links, zet zich moe aan de tafel.

- Eileen   Dat een mens daarvan moe kan worden. Gewoon van wat rondlopen.
- Josh   Zou het niet zijn van het nadenken?
- Eileen   Nadenken?
- Josh   Ja, over hoe ik het meest geld kan uitgeven met het meeste plezier. Wat heb je allemaal gekocht?
- Eileen   (kijkt in boodschap tassen) Niets speciaals.
- Josh   Maar toch is je geld allemaal op?
- Eileen   Daarvoor is de bankkaart uitgevonden, lieve man.
- Josh   Je wist toch dat ik hier op je zat te wachten?
- Eileen   Ja, en dat je tot maximum tien flesjes cola kon gaan. (kijkt naar lege flesjes) Je hebt toch nog een hele marge! Komaan zeg!
- Josh   Voor onnozele prullaria mij laten wachten. Weet je hoeveel mijn baas voor mij als ingenieur moet betalen, per minuut?
- Eileen   Hé, manneke! Ik ben dan toch je vrouw, hé? Heb ik je ooit laten betalen voor een lange kus?
- Josh   Ik vind dat je wat meer respect moet hebben voor je partner. (recht) Dit stoort mij. Ik heb het zo druk de laatste tijd met alles en nog wat en jij geniet van het rondfladderen. Gelukkig dat je geen vleugels hebt als een vogel. Wie weet waar je dan terecht zou komen!
- Eileen   (draait zich weg van Josh. Ze wil goed nieuws melden, maar vindt het niet het juiste moment, mompelt voor zich uit) Neen, dit is niet het moment.
- Josh   Welk moment? (zet zich)

Eileen Ik wacht er maar mee. Je hebt te veel cola gedronken. Dat verpest je humeur.

Josh (wat kalmer) Zeg het dan maar. Ik zal wegstijgen.

Eileen (doet een poging) Het zal ons beider leven indringend en blijvend wijzigen.

Josh Zo?

Eileen Je mag eens over mijn buik wrijven.

Josh Niks van. Dit is privaat terrein. Daar kom ik allen bij speciale gelegenheden. En meestal ...op verzoek!

Eileen Ik ben in verwachting, Josh.

Josh Ja?

Eileen Ik, wij verwachten een kindje, Josh. Een kindje!

Josh Dan zullen we voor een naam moeten zorgen. Weer veel denkwerk.

Eileen Een kindje, Josh!

Josh (plots dringt het tot Josh door) Een kindje? Echt? Eileen? Echt? Ons kindje?

Eileen Van de postbode kan het niet zijn, dat is een oude man.

Josh Eileen! Je bent een schat! (hij omhelst haar uitbundig, de stoel valt om, zoent)
En waar is ons kindje nu?

Eileen Je mag eens over mijn buik wrijven. Vanaf nu mag je dat iedere dag.

Josh Ja, nu is dat een klein beetje publiek eigendom.

Eileen Gekke man!

Josh Kom, we gaan naar mama, tenzij je wat moe bent?

Eileen Van winkelen ben je maar even moe. Je denkt aan de mooie spulletjes die je gekocht hebt en je bent meteen zo fris als een hoentje.

Josh Vooruit dan maar. Met een colabuikje en een kindje in een buikje.

Beiden af (links vooraan)

Verlichting langzaam naar uit. Achteraan in het midden, op een verhoogje staat nu een piper in vol ornaat. Hij begint te spelen terwijl de belichting langzaam opkomt, alleen de piper komt in beeld en de algemene belichting blijft uit. Als de algemene belichting heel langzaam opkomt dan kan dat best gekleurd zijn en nooit sterk licht.

Links van de piper (op ongeveer 2 meter) zit Josh (10 jaar) gekleed als Schot. Hij zit met rug naar rechts, zodat hij niet kan zien wanneer Eileen op komt en op ongeveer 2 meter van de piper blijft staan. Zij is Schots gekleed en vrolijk. Zij heeft in de rechterhand een klein

steentje en daarmee wil ze naar Josh werpen.

De belichting kan nu ook zo zijn: een volgspot in een bepaalde kleur en nogal geconcentreerd en beperkt in lichtsterkte. Een kleur kan Josh belichten, een andere kleur Eileen.

Eileen werpt met klein steentje naar Josh (zoals tijdens hun eerste kennismaking). Josh wrijft in zijn nek en toont dat het pijn doet. Hij kijkt naar Eileen, maakt een vuist en neemt een grote kassesteen, wil die optillen om naar Eileen te gooien, stelt vast dat het niet lukt begint te lachen. Ook Eileen lacht. Ze lachen naar mekaar toe.

Josh danst in zijn gekleurd licht, Eileen in haar licht.

De choreografie kan door de regisseur of iemand anders bedacht zijn.

De twee dansers bewegen op de maat van de muziek, maken grotere bewegingen. De belichting van beide gekleurde volgspots raakt mekaar.

Eileen en Josh (26 jaar) links vooraan op in beperkt licht, mag de kleur van de volgspots niet storen. Ze blijven links vooraan staan. Josh wrijft even over het buikje van Eileen, die hem zoent.

Beperkt licht op grafzerk vooraan rechts met de naam MARY DAVIDSON. En een foto van haar. Bloemen rond de zerk. De zerk mag niet breed zijn. Ze gaan rechts van de zerk staan, hand in hand. Kijken naar de grafzerk, de foto...

De twee dansers maken bredere bewegingen. De beide volgspots overdekken elkaar volledig. Langzaam neigen Josh en Eileen naar mekaar toe, zoenen langzaam (men ziet het zo gebeuren). Gekleurde belichting verkleint en langzaam uit. Beperkte belichting van de piper blijft nog even en stopt dan samen met de muziek van de piper. Piper, Eileen, Josh, samen af.

Josh (laat de hand van Eileen los, stapt even naar voor) Mama, dit is Eileen. Mijn vrouw. Ik heb haar lief, mama, voor heel mijn leven.

Eileen Mama, dit is Josh, jouw zoon, die ik liefheb voor heel mijn leven.

Josh (en Eileen, samen) Mama, wij zullen je heel ons leven blijven liefhebben.

Eileen Mama, (hand op beginnend buikje) Mama, ik draag de zoon van Josh. Hij zal jou altijd voor ons levend houden.

Eileen (en Josh, handen op foto van Mary) Mama, wij blijven altijd van je houden.

Links vooraan komt de piper staan. Achteraan (waar vroeger de piper stond) staan nu Josh en Eileen (10 jaar) in beperkte belichting.

De piper speelt een liedje dat bekend is (kan ook hetzelfde liedje zijn als even geleden).

Josh en Eileen (26 jaar) komen naar midden vooraan. Eileen en Josh (10 jaar) komen tussen de andere Eileen en Josh staan.

Dit kan ook een reden zijn om de voorstelling af te sluiten met een begroeting van alle medespelers

Einde